АВАНГАРД

РІК XVIII 1964 Ч.: 3 (75)

АВАНҐАРД VANGUARD

журнал для молоді.
Офіційний пресовий орган
Центральної Управи
Спілки Української Молоді.
Виходить що три місяці.

Official Press Organ of
the Central Committee,
the Ukrainian Youth Association
(in exile).
quarterly

Редакційна Колегія: мґр ҐАНОВСЬКИЙ Є., ДЕРЕМЕНДА Я., мґр КОВАЛЬ О., д-р КІС Т., КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ І., д-р КУШНІР М., ЛЕНИК В., мґр МИКУЛА В., інж. ОЛЕСЬКІВ В., мґр ОЩИПКО Г., д-р СТЕБЕЛЬСЬКИЙ Б.

Редакційне листування і матеріяли надсилати на адресу:
»Аванґард«, 49, Linden Gardens, Notting Hill Gate, London, W.2., England.
Адреса Адміністрації: "Avantgarde", 72 Bld. Charlemagne, Bruxelles IV., Belgique.

АДРЕСИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І КРАЄВИХ УПРАВ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

та представників »Аванґарду«:

Union de la Jeunesse Ukrainienne
(Центр. і Краєва Управи)
72, Bld. Charlemagne,
Bruxelles IV., Belgique.

Ukrainian American Youth
Association, Inc.,
P.O. Box 211, Cooper Station,
New York 3, N.Y., U.S.A.

Ukrainian Youth Association
83 Christie Street,
Toronto 4, Ont., Canada.

Ukrainian Youth Association
The Old Cliff House,
Weston-on-Trent,
Derby's, Great Britain.

Mr. A. Chubaty
37, Albion Ave, Paddington,
N.S.W., Australia.

Ukrainischer Jugendverein
Zeppelin Str. 67,
München 8,
Germany.

Union de la Jeunesse Ukrainienne
5, rue Cadet,
Paris 9e, France.

Sr. Jose Pawlyschyn
Catia Alta Vista,
Calle Transversal 2 A N-11 B
Caracas, Venezuela.

Sr. Bohdan Bilynskij (SUM)
Rua Piaui, 205 — Ap. 3,
Sao Paulo, Brazil.

Sr. Iv. Lytvynovycz
Casilla de Correo 70,
Encarnacion, Paraguay.

"Prosvita" (SUM)
c. Soler 5039
Buenos Aires, Argentina.

Пам'ятник Т. Шевченкові у Вашінґтоні.

UKRAINIAN CULTURAL CENTER
26601 RYAN ROAD
WARREN, MI. 48091

АВАНҐАРД

ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ

(Наука, знання, література, суспільно-політична думка)

ІЗ ЗМІСТУ

Стор.

О. Тарнавський: Шевченко у Вашінґтоні 2
Т. Шевченко: На вічну Пам'ять Котляревському 3
В. Кушнір: Перемога виховання . . . 5
О. Коваль: Дружини виховників СУМ . . 8
Р. Драґан: Юнак у школі 14
Т. І. Кіс: Наші завдання на зовнішньому відтинку . . . 16
А. Чубатий: Наші виховні справи . . . 19
В. Леник: Проблеми молодшого юнацтва 22
Л. Полтава: На смерть Бандери 30
В. Шалі: Творець всесвіту 31
А. Моруа: Вічна молодість 32
В. Щербаківський: Старовинний український соціяльний устрій (На основі аналізи українського весілля) III 36
По сумівських таборах 40
Сумівський калейдоскоп 51
Б. Бора: Молитва . . 53
А. М.: Київ-Львів . . 54
Н. Б.: Таємниця Марса 55
Про хана Битія (замість фейлетону) . . . 57
Конкурс на гимн і марш СУМ-у 62
Хвилина Спільної Молитви 63
В річницю смерти сумівців 63

Рік XVIII **Ч.:3 (75)**

1964

Остап ТАРНАВСЬКИЙ

Шевченко у Вашінґтоні

Іде землею Шевченко
Несе нам святий заповіт
І громом кидає мементо:
Вставайте й кайдани порвіть!

Де в рабство заковані люди —
Вродився віщий Кобзар
Із серцем — сонцем у грудях,
Із словом, що Божий дар.

І сам замінився у слово,
І слово пішло в народ,
Мов заклик на бій проти злого,
На сторожі прав і свобод.

Пізнали пророка народи,
Злякався поета тиран...
До правди і до свободи
Месія, що Богом послан.

Яка для радіння нагода:
На площі столичної плюш
Прийшов він, Камінний Гостподар
Володар праведних душ.

І в серці гартоване слово
Про справедливий закон
В нового світу основу
Встає із ґранітних колон.

...Іде землею Шевченко
Несе нам святий заповіт
І громом кидає мементо:
Вставайте й кайдани порвіть!

1864 — 1964

Тарас ШЕВЧЕНКО

НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ КОТЛЯРЕВСЬКОМУ

(Вийняток)

Праведная душе! Прийми мою мову,
Немудру та щиру, — прийми, привітай!
Не кинь сиротою, як кинув діброви,
Прилини до мене хоч на одно слово,
Та про Україну мені заспівай!
Нехай усміхнеться душа на чужині,
Хоч раз усміхнеться, дивлючись, як ти
Всю славу козацьку, за словом єдиним,
Переніс в убогу хату сироти.
Прилинь, сизий орле, бо я одинокий
Сирота на світі, в чужому краю;
Дивлюся на море широке, глибоке,
Поплив би на той бік, — човна не дають!
Згадаю Енея, згадаю родину;
Згадаю, — заплачу, як тая дитина;
А хвилі на той бік ідуть та ревуть.
А може я й темний, нічого не бачу,
Злая доля, може, по тім боці плаче?
Сироту усюди люди осміють!
Нехай би сміялись, та там море грає,
Там сонце, там місяць ясніше сія,
Там з вітром могила в степу розмовляє,
Там не одинокий був би з нею й я.

Праведная душе! Прийми мою мову,
Немудру та щиру, — прийми, привітай!
Не кинь сиротою, як кинув діброви,
Прилини до мене хоч на одно слово
Та про Україну мені заспівай!

❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

Скажу тиранам Божу волю,
Не зрозуміють, не приймуть
І на твоїм широкім попі
Камінням віснина поб'ють!

❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

ЗАМОВЛЯЙТЕ ДІЯПРОГЛЯДИ ЦУ СУМ

Центральна Управа СУМ випустила дотепер дві серії діяпроглядок (1-48) під наг. »Шевченко-маляр«. Дві дальші серії друкуються. Приготовляються серії про українську народню ношу. Більші Осередки повинні придбати собі прожектори та застосовувати цю нову методу навчання в праці.

ПЕРЕМОГА ВИХОВАННЯ

Д-р М. КУШНІР

Є багато намагань окреслити на чому основується істота виховання і яке є його значення для одиниці і для збірноти. В останніх часах найбільше визнання здобувають такі окреслення, які лучать виховання з культурою, переконуючи, що виховання переносить культуру з покоління старшого на доростаюче й таким чином причиняться водночас до розгорнення в одиницях повноти людства, як і до збереження й закріплення культурного дорібку минулого. Це становище потягає за собою поважні наслідки.

Передусім виховання перестає бути засобом, стосовним виключно до молоді. Бо коли воно має бути ідентичне із засвоєнням культури, створеної минулими поколіннями, то це є очевидно, що це може й повинно доконуватися продовж цілого людського життя. Дж. Дюї піддав нищівній критиці ті всі розповсюджені ще погляди, що виховання полягає на досягненні певного згори визначеного рівня знання, справности і, від певного віку, від хвилини досягнення того рівня, стає цілковито зайвим. Бо чейже виховання »не полягає на внутрішньому розвитку людини, жадний диплом не може закінчити«. Бо воно триває так довго, доки зберігаємо живучість нашої особовости. Бо чейже в житті постійно входимо в нові ситуації і в нових діях випробовуємо наші сили. Стаємо чимраз більше дозрілими і чимраз то новим поглядом обіймаємо світ. Доки живемо, зміняються наші уподобання, чимраз то нові недоліки виявляються в нашому діянні, набираємо чимраз то нових справностей і ціла та внутрішня живучість є матеріялом постійного виховання. Не можна продовж перших двадцяти років життя, призначених на виховання й навчання, в традиційному значенні цих слів, нагромадити в собі »на запас« всі ці ціхи, які в дальшому й передбаченому житті будуть нам потрібні. Коли цього не зробимо — то наше внутрішнє життя загубиться в рутині і стратить живучість. Отже у виховнанні не можна »ощаджувати«, не можна »відкладати«, не можна жити з капіталу. Є це, власне, найбільш демократична ціха виховання, а водночас найбільше зненавиджена рентієрськими психіками.

Таке розуміння виховання протиставиться теж навикові трактувати деякі періоди нашого життя як підбудову для інших, пізніших періодів життя. Бо в дійсності кожний період має свої власні права й обов'язки. І так, як уже погоджуємося з тим, що народня школа не є підбудівкою для середньої школи, а середня школа для високих шкіл, але що кожна з них виконує самостійні виховні завдання, так ми повинні зрозуміти, що не можна розривати людського життя на період підготовки й період зуживання. Визнання самостійного значення поодиноких фаз нашого життя приневолює до гострішої оцінки нас самих в кожному періоді, бо ні один із них не є тільки підготовкою, і коли перемине, ніщо вже не відродить його помилок і недоліків. І так дипломат, як дозріваючий хлопець, як і парубок, і в чоловічому віці, й у старості — завжди треба жити так, як на цьому рівні можна найглибше й найліпше, використовуючи повністю можливості кожного часу. І в кожній хвилині життя треба могти сказати собі: **Я Є**, а не тільки: **підготовляюся, щоб колись бути.**

Ця справа має теж суспільне обличчя. Чимраз частіше добачуємо істоту нашої цивілізації в змінливості. Попередні епохи не знали стільки наглих перемін, скільки їх зазнала наша. Як світ був устабілізований, не тільки для одного покоління, але продовж віків. Можемо собі це усвідомити, зваживши, що лист Наполеона, висланий з Парижу до Риму йшов докладно так довго, як лист Цезаря висланий до Парижа. А сьогодні продовж кількох літ ми переживаємо неочікувані переміни, а стабілізація в усіх ділянках належить до леґенд золотого віку. Змінюються політичні погляди, моральні норми, технічні уладження. Завтра не буде подібне до вчорашнього дня. В цих умовинах людина мусить постійно зберігати пластичність своєї особовости, це значить — зберігати живучу готовість реаґувати на переміни, готовість пристосовувати себе до змінливих умовин, творчого діяння в непередбачених обставинах. Одиниця вихована статично, переконана, що вже скінчила раз назавжди своє навчання, не буде вміти подолати життя й обов'язки.

Врешті, цей новий погляд на виховання протиставляється одіди́ченому по епосі позитивізму і просвічення переконанню, що стрижнем виховної праці є подавання відомостей, і що виховною людиною є людина, освічена інтелектуально. Коли виховання є поняте як засвоювання культури, що доконується продовж цілого нашого життя, то розвій особовости людини доконується в цілій його життєвій поставі, отже, в його поставі до ближніх, до суспільного обов'язку, до професійної праці, до мистецтва, до дозвілля. Переконання, що освічуємося виключно з допомогою науки,

діє деструктивно на відношення людини до інших людей у суспільстві. Бо видається так, що коли залишаємо книжку, — ми ж вже обов'язані дбати про своє поглиблення й наш стосунок до ближніх, природи, мистецтва, забави — може формуватися на основі засад корисности, або ужиття. І треба щойно переломити цей обмежуючий погляд, щоб зрозуміти й відчути цю сувору, але визволяючу правду, що в кожній життєвій ситуації, в кожному нашому пережитті, без уваги на те, чи це стосується наукових речей, чи суспільних, чи приватних, можемо й повинні вчитися й розвиватися.

Так поняте виховання перестає бути справою школи, батьків і дітей. Воно стає — бачимо це всюди — загальною людською проблемою, важною для кожної одиниці і для кожної збірноти. В тій атмосфері змінених поглядів на виховання і змінених відчувань його значення постає характеристичне для наших часів явище: **твориться виховний погляд на світ.** На чому полягає відрубність становища, що схоплює життя з виховної точки зору? На цьому, що вирішальним критерієм оцінки речей, відношення, переживань людей є їх виховне значення, яке вони мають для людини. Звідси суворе. критичне запитання: в яких умовинах пливе життя сучасної людини і які мотиви визначають той цілий понадіндивідуальний уклад стосунків і норм, наживання об'єктивною культурою? Чи це є середовище, в якому людина може виховуватися, чи це середовище, в якому вона мусить деправуватися? Відповідь не буде похвальна.

(Далі буде)

УВАГА! **СУМІВЦІ!**

ВЖЕ ПОЯВИЛОСЯ ПАМ'ЯТКОВЕ

"ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СТИЛЬО 1964"

(автоматична ручка)

ВИДАНЕ ЦУ СУМ.

НАБУВАЙТЕ ЙОГО САМІ Й ПОШИРЮЙТЕ ЙОГО МІЖ ЗНАЙОМИМИ. СТИЛЬО НОСИТЬ СУМІВСЬКЕ ГАСЛО на 1964 р. »ВСТАНЕ УКРАЇНА«, АБО »УКЛІН КОБЗАРЕВІ« з датами відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашінґтоні.

Дружини виховників СУМ

О. КОВАЛЬ

В статті »Перед черговими завданнями« (Аванґард ч. 2 (74) було визначено ролю дружини СУМ в загальному, а також розглянено завдання окремих дружин: виховники, суспільники, культурники, господарники, фізкультурники.

В розмові з нашим членством, яке назагал сприйняло схвалюючо рішення ЦУ СУМ щодо творення дружин, виявлено ряд побажань і проблем, на які постараємось відповісти. В цій статті зупинимось над питанням одної з найосновніших дружин СУМ — дружини виховників, щоб відтак перейти до розгляду завдань, методики праці й форм її вияву всіх інших дружин СУМ.

Здається, що починаючи з простого робітника, до найвищого науковця й культурного, чи політичного діяча, всім ясно, що без організованого виховання молоді не можна уявити собі сучасного,а тим більше майбутнього, суспільства. З цього випливає потреба організації виховної структури і встановлення виховної системи для кожного народу, а то й ідеологічно-світоглядових напрямків внутрі кожного народу. В державних народів ці завдання здійснюються через міністерства виховання й освіти, що мають у своїй системі, або під своєю контролею, все шкільництво, та молодечі організації. В залежності від культурного й господарського рівня країни, ці виховно-научні системи є менш або більш оснащені потрібними кадрами і засобами. Це торкається в тій же мірі шкільництва, що й молодеччих організацій. Ці останні, звичайно, об'єднуються в т. зв. »Національні комітети молоді« для координації виховної роботи і для зовнішньої репрезентації. В державному бюджеті приділюються, як правило, високі суми для виховних потреб молоді. Через приділювання субсидій на ту чи іншу діяльність (напр., побудову осель, будинків молоді, спортових площ, улаштування інструкторських курсів. фахових конференцій, випуск педагогічної літератури тощо)

держава забезпечує за собою вплив і контролю над найконечнішими ділянками виховної діяльности даних організацій.

У наших еміґраційних умовах ролю державних чинників сповняє, або має сповняти, українське суспільство, що цікавиться діяльністю рідних шкіл і молодечих організацій, посилаючи туди дітей і молодь та даючи на це найконечніші фонди. Чим краще і справніше діє дана молодеча організація, тим більшим довір'ям користується з боку громадянства, тим більші має можливості для здобуття потрібних фондів для своєї діяльности. Ріст і розвиток СУМ по всіх країнах еміґраційного поселення є добрим показником цього живого пов'язання нашої організації з суспільством.

Питання координаційного центру наших молодечих організацій і випрацювання спільних основних принципів виховної системи досі ще не розв'язане, хоч з боку ЦУ СУМ були спроби ще перед десяти роками довести до координаційного центру (СУМ — Пласт — ЦЕСУС). Можливо, це питання зактивізуватися з приводу пляно-ваного Світового Союзу Українців. До цього питання ще повернемось. Яка б одначе виховна структура чи система не була прийнята, то вона завжди мусітиме спиратись на кваліфікованих одиницях, в нашому випадку, — вихо-вниках.

Ми вже неодноразово стверджували, що чисельний стан нашої організації відповідає наявності певної кількости одиниць, що взяли на себе ролю виховників і присвятилися цьому преважливому ділу. Саме завдяки цим сотням відданих жертовних виховниць і виховників, ми сьогодні нараховуємо понад 10.000 дорос ту і юнацтва, що живе своїм організованим життям, готовиться до іспитів на сумівські ступені, вивчає українознавство, вростає в українську духовість, щоб завтра прийти на зміну своїм старшим друзям.

Проблема добору й формування виховників є, отже, найвідповідальнішою функцією виховної організації. Без розв'язки цієї проблеми не може бути розв'язки для шир-

З незалежних від редакції причин, продовження статті проф. П. Савчука »Тарас Шевченко і молодь« друкуватиметься щойно в наступному числі журналу.

шого охоплення молоді в ряди виховної організації. Це дуже добре знають керівні діячі виховних організацій і цьому питанню присвячують найбільше уваги.

Коли йдеться про СУМ, то треба сказати, що справа виховників набрала ваги щойно в останніх роках з напливом великого числа юнацтва. Були осередки, що в окремих періодах треба було радше гальмувати прийняття юнацтва в ряди організації, поскільки не було потрібного числа виховників. Ще й під цю пору можна легко наші лави подвоїти, якщо б ми розпоряджали відповідними виховними кадрами. Не краще стоїть ця справа також і в інших молодечих організаціях, коли зважити що нерідко вони звертаються в пресі з закликами зголошуватись на виховників.

Не можемо також закривати цього факту, що ми пережили свого рода кризу нашої організації з уваги на прогалину, яка витворилась між віковими групами старшого і молодшого членства. В повоєнних роках СУМ мав у своїх рядах майже виключно дорослу молодь. Юнацтво довгий час було в дуже малій кількості. Щойно почавши з половини 50-тих років, починає постійно прибувати юнацтво, а старше членство в такій же мірі зменшується. Цим пояснюється також кризовий етап в праці СУМ. З попереднього членства в СУМ залишилися тільки ті, хто мав певне відношення до праці з юнацтвом. Це були батьки юнацтва й нечисленні виховники. Однак, за цих останніх десять літ виросли вже в СУМ молоді сили, що виповнюють поволі браки і вносять рівновагу в життя нашої організації. Є це доволі вже численні впорядники, що вже подекуди одержують звання виховників і справляються із своїх функцій баздоганно. Щорічні кількаденні курси, вишкільні табори і практична робота на місцях дають змогу цій новій нашій еліті ввійти якслід у глибину виховної проблематики й вироблятися на справжніх кваліфікованих працівників. Те, що було давніше тільки в сфері плянів і побажань, тепер поволі стає реальною дійсністю. Що більше, ці нові, молоді наші сили, всупереч песимістичним твердженням »асиміляційних ворожбитів« не нудяться у виконуванні своїх обов'язків, а вив'язуються з них негірше від своїх старших друзів, або навіть краще, бо ближче стоять ментальністю до юнацтва, з якого вийшли.

Хто ж може й має бути виховником в СУМ?

На це питання належить відповісти, що справжнім виховником може бути тільки та особа, що має вроджений дар відчувати й розуміти молодь та набула вміння впливати на її поведінку, формування характеру і світогляду, маючи належно сформовану свою власну особовість. Як принцип, треба прийняти, що природні дані виховниць мають в більшості дівчата, поскільки в них заложений материнський закон, що кожну з них призначує на матір-виховницю. Звідси дівчатам питома більш розвинута чутливість, вразливість на естетику і красу та здібність проникання й розуміння дитячої душі.

Висновок з повищих стверджень такий, що юначкам належить присвятити багато уваги для сформування з них кваліфікованих виховниць без уваги на те, чи вони зможуть усі виховницями в СУМ залишитись. Їхня пізніша роля матерів знайде в цій підготовці належний ґрунт для свідомого виховання в родині своїх власних дітей, а у вільні хвилини такі матері-виховниці допомагатимуть також у суспільно-виховній праці своєї організації. Як правило, треба, однак, прийняти, що молода виховниця працює з дорученим їй гуртком юнацтва СУМ так довго, аж поки, після одруження, обов'язки власної сім'ї на це дозволяють. Це, очевидно, не виключає можливости в наших старших юначок цікавитись і опановувати інші ділянки науки і знання та переходити відтак до відповідних інших дружин за спеціяльним зацікавленням, однак »перші речі є першими«.

Інша справа з молодими виховниками — хлопцями. Виховники чоловічої статі, крім охоти до виховної праці над іншими, мусять мати природну обдарованість. Так, як не може бути з кожного юнака священик, не може бути з кожного юнака виховник. Кожний виховник СУМ, мужчина, мусить бути не тільки педагогом, але має мати також властивості провідника-шефа. Кандидатів з-поміж юнаків на виховників можуть підбирати старші виховники після дбайливої обсервації з праці роїв, поведінки під час таборування й мандрівок та ігор. Виховники-провідники з покликання можуть проявитися тільки у сприятливих для того обставинах серед своїх ровесників, в акції і перед відповідальністю.

З повищого виходить, що у виховній ділянці мають перевагу дівчата тоді, коли юначок в СУМ є приблизно

стільки, що і юнаків. Через таку числову нерівність між виховницями і виховниками юнаки були б покривджені в порівнянні з юначками. На практиці, однак, є можливі певні пересунення. Дівчата-виховниці дуже добре, наприклад, вив'язуються в праці з молодшими юнаками, тоді коли виховники-хлопці можуть працювати тільки з юнаками. В цей спосіб надмір виховниць може бути використаний серед молодших юнаків, а виховники чоловічої статі, менш численні, мали б зайнятись вихованням старших юнаків. До того треба додати, що виховний процес старших юнаків є дещо трудніший, ніж у старших юначок, а тому їхні виховники мусять бути на висоті своїх завдань.

Нормальний вік виховників, що безпосередньо ведуть працю з роями, треба вважати між 18-тим і 30-тим роком життя. Старші виховники зі своїм багатим досвідом повинні займатись плянуванням і вищим керівництвом, а зокрема постійним вишколом нижчих виховних кадрів. Вік 18-30 літ не є також однаковий для жінок і мужчин. В силу родинних обов'язків жінки, за малими вийнятками, відходять від нормальної праці вже на 22 до 25 року життя. Таким чином пересічний період чинної праці виховниць дорівнює менш, як 5-ти рокам. У той же час період праці виховників може бути подвійно довший. Коли взяти до уваги, що дівчата, за малими вийнятками, усі можуть бути виховницями, а з-поміж хлопців тільки може, один на п'ять. то матимем приблизну уяву про склад і чисельність дружин виховників.

Не улягає сумніву, що для цих тисячів майбутніх виховних фахівців потрібно вже тепер створити передумови їхньої праці, та основи їхнього товариського й фахово-ідейного співжиття й росту в рамцях дружин виховників. Коли пишемо ці рядки, то структура й функціонування дружин нам ще невідома, поскільки Правильник дружин СУМ ще не готовий. Одначе, не помилимось, коли скажемо, що характер діяльности дружин СУМ, а зокрема дружин виховників мусить відповідати найістотнішим потребам цієї категорії членства. До цих потреб зараховуємо місце періодичної зустрічі членів дружин виховників з можливістю культурного обміну думками, вдержання фахової бібліотеки, організацію конференцій, дискусійних вечорів тощо. Для того потрібно мати своє керівництво й певні засоби. Крім того, діяльність дружин

виховників мусить знайти певне пов'язання з діяльністю інших дружин СУМ, що разом мають творити це нове виховне середовище для підростаючого юнацтва. Через свої дружини, СУМ має створити українське суспільство в мініятюрі, сильне своїми ідеями і функціонально-організаційним пов'язанням не тільки внутрі СУМ, але також назовні, по відношенні до цілости українського суспільного організму.

У такій постановці дружини СУМ мають відограти ролю поставлених **на високому рівні культурних клюбів,** де члени приходять збагатити себе новими думками, ідейною наснагою і спільним рішенням дальшої дії. Не треба ототожнювати назви клюб з місцем виключної розваги й випивки, як це має місце в нашій українській дійсності. Наше порівняння відноситься до елітарних клюбів державних народів, де формується державницька думка і стиль культурної дії.

Виховники СУМ є першою категорією членства нашої організації, яка вже є в чинній дії, тоді коли чотири інші категорії ще чекають на своє оформлення. Тому, не чекаючи появи »Правильника дружини СУМ«, наші виховні кадри повинні зробити початок, зорганізуватися в дружини й розпочати працю між собою. Центральна Управа і Крайові Управи СУМ прийдуть з кожночасною підтримкою в цій діяльності. Видання нашої Спілки стоять також до розпорядимости виховників, котрі бажали б подати свої проєкти, чи поділитися досвідом.

Найкраща структура і найміцніша система є та, котра випливає з життєвих потреб і відповідає поставленим завданням. Дружини виховників мають це в короткому часі на практиці довести.

ЖЕРТВУЙТЕ
на пресовий фонд
вашого журнала
»АВАНҐАРД«

ЮНАК У ШКОЛІ

(Із циклю »Проблеми юности«)

(Продовження)

Р. ДРАҐАН

Його товариством будуть такі самі відпадки, як і він сам, бо хто порядний захоче з ним приставати. А головне — він ніколи більше не повернеться вже до школи. В таких знеохочених, звичайно, постає комплекс меншевартости, що їх до решти вбиває, хоч на ділі вони можуть мати в собі таланти, про які самі нічого не знають. Це вже повинен мати на приміті вчитель, але чи він дбає, коли кляса велика, а праці багато. Вчитель любить учнів тоді, коли вони приязні, зі всіми пристають і всім інтересуються, коли щирі, справедливі, здібні і пильні в клясі, коли спонтанно люблять підростків, коли респектують кожного і є терпеливі. Коли такі зустрінуться, мої друзі, наслідуйте їх.

4.

В цьому короткому нарисі можна тільки коротко зачіпити різні проблеми школи і шкільного віку. Нас в однаковій мірі цікавить теж наша українська школа, яка, хоч і не стоїть на висоті державних шкіл, але тим не менше нам дорога й необхідна.

Ми маємо наші батьківські комітети, організації учителів і педагогів по цілому світі, а Спілка Української Молоді все пильніше бере до уваги справи вишколення й в и х о в а н н я. Праця ця, особливо праця наших учителів, вимагає великої посвяти й може бути тільки доривочною. Треба в першу чергу заробити на життя й забезпечити свою сім'ю. Ми можемо мати тільки суботні або недільні школи й уся програма концентрується на українознавстві. Школи ці без співпраці батьків із учителями взагалі не могли б існувати.

Тим не менше школи ці, хоч і скромні, нашій молоді треба любити й шанувати, а пильність і дисципліна повинні бути не гірші, ніж у державних школах. Це майже одинока можливість вивчати регулярно рідну мову й рідну культуру. Без цього ми будемо звихнені на все життя, як птиці з підбитими крилами, що не можуть піднестися у повітря. Вчителі не завжди бувають кваліфіковані, бо тоді, коли нема учителя в спільноті, треба шукати когонебудь, щоб провадив школу. З вас, юнаки, мають вирости вчителі наших рідних шкіл, бо ж ви — це покоління, що виросте й понесе наші традиції далі. Це закон життя і ми старші віримо, що ви нас і Україну не підведете.

Інтерес до студій має завжди багато особистого й тому вивчати все, що рідне, не повинно бути важко. а, навпаки, повинно справляти велику приємність. Знання ваші доповняйте різними гутірками й доповідями у вашій молодіжній організації. Ваша молодіжна преса також вам чимало в

цьому допоможе. Таким чином ви збудуєте базу, на якій будете будувати далі, коли дозрієте, або коли дехто з вас здобуде вищу освіту. Школа разом із організацією повинні влаштовувати різного роду імпрези, в яких молодь повинна приймати масову участь і притягати всіх тих, що загубилися. А їх так багато. Деякі не всилі вже збудувати правильно українського речення. Домашні трагедії, мішані подружжя, відсутність українського товариства причинились до того, що наші діти відчужуються від свого середовища. В них постає комплекс заломання і знеохоти, ба навіть підозра, що своє нічого не варте. Очевидно — найбільше тут винуваті батьки. Свідомі юнаки повинні робити все можливе, щоб притягнути загублених у своє товариство. До них треба ставитись дружньо, а не сміятись, коли вони не вміють говорити по-українському. В них ще не вмерла українська душа й ніколи не вмре, бо кожний буде тільки тим, ким він народився.

Роздвоєні, загублені будуть завжди нещасливі, як та птиця в чужому пір'ї. Вони почуватимуть себе на голому та безлюдному роздоріжжі, не знаючи куди повернутися, та не знаходячи сили, щоб рішитися.

Ваші таланти треба розвивати в нашому театрі, балеті, хорі, оркестрі та інших гуртках. Все те доповняє школу. А коли у вас є якісь проблеми, то розкажіть вашому вихователеві. З вас мають вирости гідні українські громадяни, майбутні батьки, культурні діячі й політики.

Буває, що юнак юнака образить, висміваючи його незнання української мови чи культури. Ображений може тоді сказати: »Я їм покажу, що без них зовсім обійдусь«. Це дуже помилкові слова, бо нікому нічого він не покаже, як тільки збочення свого характеру. Колись у житті він цього дуже пожаліє. Від свого нікуди не втечеш — світ замалий.

5.

Одне з основних питань української еміґрації в світі є в першу чергу: кого дасть нам сучасна школа, чужа і своя разом? Чи ті люди, що виростають на наших очах, будуть на висоті свого завдання? Ні ви молоді, ні ми старі, цього докладно передбачити не можемо. Але пам'ятати треба слова найбільшого філософа старини Платона: »Найшляхетніша зі всіх студій, це студія про те, чим людина повинна бути та як вона повинна жити«.

А другий великий мислитель старовини Арістотель сказав колись: »Ні одна лекція не є такою важливою до вивчення, ні одна привичка такою важливою до засвоєння, ніж уміння правильно думати, ніж гарний характер і шляхетні діла«. Слова ці треба вам пам'ятати, коли йдете в школу і з неохотою несете під пахою купу книжок. Найкращим здобутком у школі є вміння знайти те, що найцінніше в житті. Хоробрість, посвята й мудрість на базі шкільної освіти допоможуть вам знайти в житті цінності, без яких цивілізація людини ніяк обійтись не може.

Цивілізація? А що це таке?... не один із вас молодих запитається. Декілька тисяч років людської історії не навчили світ справедливости і

☛

НАШІ ЗАВДАННЯ НА ЗОВНІШНЬОМУ ВІДТИНКУ

Т. І. КІС

(Керівник зовнішніх зв'язків ЦУ СУМ-у)

(Закінчення)

Леґальне обґрунтування наших вимог історичними фактами

Наші позиції і концепції по відношенні до майбутнього національного і соціяльно-політичного ладу ми можемо представляти і обґрунтовувати історичними доказами з недавно минулого, вказуючи на історичні помилки, що їх доконали відповідальні західні потуги, як теж і деякі наші політики. Історичні арґументи можуть бути дуже переконуючими, якщо ми їх представимо у відповідній формі на основі фактичних незаперечних даних, бо треба тут ще відзначити, що західня людина думає теж і історичними категоріями.

Ми маємо не тільки моральне і леґальне право, але й обов'язок вказувати нашим партнерам спілкування на фатальні політичні помилки їхніх урядів в минулому по відношенні до впорядкування східньої і центральної Европи від 1914 р. по сьогодні.

Як відомо, політика Заходу під час і після першої світової війни по відношенні до східньо-европейських народів, в тому числі і зокрема до України, була не тільки несправедлива, але й фальшива навіть з точки зору інтересу самих західніх потуг. Творення т. зв. »санітарного кордону« проти большевицької експанзії за посередництвом формування таких штучних політичних творив-держав, як Польща, Чехо-Словаччина, Югославія і т. п. не тільки що не стримала експанзії московського большевизму, а навіть сприяла його дальшому розвиткові і потужності. Цей »санітарний кордон« двадцятих років, відомий в історії дипломатії як версальська система, видається нам не що інше як предтеча сучасної т. зв. політики »стримання« большевизму на його теперішніх посілостях. Таким чином політичні концепції після першої світової війни знайшли теж пристосування і після другої світової війни, або інакше: повторено

шляхетности, а мій нарід ще й сьогодні жорстоко поневолений. Це так, на жаль. Цивілізація є це тільки сирий матеріял, із якого люди з ініціятивою будують, що захочуть. Ініціятива, живучість і сприятливі обставини вирішують долю народу. Тому живими вам треба бути вже тепер, при книжці, й на все життя. Не будьте осіннім дощиком — каже наша чудова Леся Українка. Покірним, плаксивим рабам держави ніхто не подарує. **(Далі буде)**

ті самі фатальні політичні помилки.

Нашим завданням на зовнішньому відтинку є, з того погляду, звернути увагу нашим партнерам спілкування, що західні потуги в часі і після першої світової війни, замість підтримувати природні стремління окремих народів Східньої і Центральної Европи в їх боротьбі за національне існування, підтримували півдиктаторські режими в Польщі (т. зв. »режим полковників«), в Мадярщині (т. зв. »режим п'ятьох родин«), в Румунії і т. д., що поневолювали інші народи і національні меншини, котрі силою були включені в ці штучні творива-держави. Як відомо, національні меншини в тих державах становили перед другою світовою війною 25 мільйонів душ з загального числа 90 мільйонів, тобто приблизно кожна четверта людина в Східній і Центральній Европі (не в свочаючи СССР) жила не в своїй національній державі, а перебувала під чужим політичним і культурним режимом. Розуміється, що в тому версальському »ладі« нуртували безперебійно національні, соціяльні, політичні, економічні, культурні і т. п. суперечності. На базі тих суперечностей, зрештою, зродились організовані національні і націоналістичні рухи, між ними і в першу чергу — ОУН в Західній Україні. Це явище не є ніяким особливим феноменом, а звичайним і природним історичним проявом, скерованим на внутрішню революцію на тому просторі, з якого мав би постати справжній новий справедливий лад.

В наших контактах з чужинецьким політичним світом нам треба підкреслювати і той факт, що до такого перетворення не прийшло під час і після другої світової війни, бо західні потуги не тільки що повторили ще раз ту саму помилку, що й в минулому (по першій світовій війні), замінивши лише »версальську систему« (версальський »лад«) системою тегеранською, ялтинською і потсдамською, але й самі себе збичували політично. Дійшло до того, що московські большевики зліквідували легко гореславний »санітарний кордон«, що був витичений проти їхньої експанзії, перетворивши його на свій »санітарний кордон« проти Заходу, — на т. зв. »залізну завісу«. Сталось це — і це ми мусимо особливо підкреслювати — тому, що західні потуги і тим разом не спромоглися на чіткі концепції для установлення нового і справедливішого ладу на сході Европи. Замість таких потрібних концепцій, західні потуги (Великобританія, ЗДА і Франція) продовжували й надалі підтримувати такі реакційні уряі політичні кола, як польський лондонський екзильний уряд, що стояв на заскорузлих позиціях інтермаріюм (відома ідея-концепція »од моржа до моржа»), або схвалювали такі дивовижні ідеї як »европейську федерацію Сходу Европи« під гегемонією »нової« Польщі і Чехо-Словаччини, яку видумав хворий чеський президент Бенеш. Замість підтримати національні змагання поневолених народів, Захід помагав партизанам Тіта і потурав всяким т. зв. »демократичним«, »патріотичним« і іншим фронтам, інфільтрованим комуністами, що готувалися до завоювання влади з допомогою »красної армії«. І так Захід знову прогайнував свою нагоду. Втомлений війною і спрагнений миру, не провадив властиво ніякої східньо-

європейської політики, а дав вільну руку Москві навести свій »новий лад«, що й сталося. В противагу до Заходу, Москва і її в дпоручники в Східній і Центральній Европі мали чіткі і ясні концепції. Вони їх вміло поєднували з об'єктивною потребою соціяльно-економічних реформ і навіть з національними прагненнями.

Цими і їм подібними історичними арґументами ми маємо користуватися в нашій зовнішньо-політичній роботі, з метою переконати наших партнерів спілкування про постійну потребу національно-соціяльної революції на сході Европи, без якої світовий мир є неможливий.

ВИСНОВКИ

В цьому короткому нарисі я старався визначити концепційну і практичну різницю між зовнішньою і внутрішньою політикою та між дипломатією і звичайною зовнішньо-політичною чинністю в рамцях т. зв. »зовнішніх зв'язків« чи зовнішньо-політичних зносин з чужинецьким нам прихильним, пасивним або навіть ворожим світом. В нашому відзначенні різниці між тими категоріями, ми ствердили, що на зовнішньому відтинку можуть і мусять працювати не тільки кваліфіковані і компетентні політики, але теж і ті, хто почувається для цього в силі.

Далі ми вказали побіжно на методику, на окремі аспекти і на критерії, якими слід керуватися в нашому спілкуванні з чужинецьким політичним світом. Зокрема ми ставили наголос на наші завдання усучаснювати українську визвольну проблематику та пропаґувати революційну методу для встановлення нового справедливого ладу на сході Европи. В цьому контексті ми вказали лише на кілька способів обґрунтування наших позицій і концепцій, під кутом історичного недавно минулого.

Цей схематичний нарис закінчую повторенням одного з головніших тверджень: зовнішньо-політична чинність нашої політичної еміґрації і тим самим СУМ-у є не одною з наших чинностей, а **одною з основних наших чинностей.** Якщо ми цієї чинности не будемо виконувати, то її виконуватиме хто інший, але — інакше!

Дбайте, щоб кожний юнак і юначка — українці мали
» К Р И Л А Т І «
журнал Спілки Української Молоді

НАШІ ВИХОВНІ СПРАВИ

На підставі досвіду одного курсу впорядників і виховників

А. ЧУБАТИЙ

(Закінчення)

Старше юнацтво, котре в більшості випадків перевищило освітою (матура, вищі школи) своїх батьків (три, чотири нар. кляси), вимагає від свого виховника поради і дійсної допомоги. Виховник тут мусить заступити менше освічених батьків, мусить прийти з порадою, з логічним, не штучним розв'язанням поодиноких проблем окремих юнаків чи юначок. І тут знову виринає потреба знання й розуміння світу молоді, без яких виховник навіть з найкращими інтенціями не прихилить до себе молодої душі, не дасть їй того, за чим вона шукає. Потрібне тут теж знання життєвих обставин молоді в школі, де вона перебуває більшу частину свого часу. Система шкільництва країни, в якій живемо, проблеми школярів, учителів, різні потягнення міністерства освіти, окремих професорів і лекторів в університетах, їхні погляди на міжнародні обставини передаються непомітно молоді, в тому числі й сумівцям, що вчащають до різних учбових закладів. В такому світлі та молодь бачить світ і виробляє свій світогляд. І коли виховник, не знаючи тих обставин, на сходинах свого роя ставить питання нашої визвольної політики з правильної точки зору, не вчисляючи заслуханих, а то й частинно прийнятих понять молоддю у середніх чи вищих школах — не дивно, що постає непорозуміння, може й недовір'я, а то й вороже наставлення. В таких умовинах праця виховника тратить свою вартість, а у висліді бачимо оте »незрозуміле« відхилення молоді від СУМ.

Безперечно, не кожний виховник може студіювати ті місцеві проблеми, не має часу й можливости ближче поцікавитись життям своїх вихованців поза СУМ і хатою. Такі виховники повинні бути прикріплені до роїв молоді з неповною середньою освітою. Старше юнацтво, а далі й рої дружинників — студентів вищих шкіл, мусять мати виховника з університетською освітою, чи найменше з середньою та життєвим досвідом і розумінням сучасних обставин і вимог. Такий виховник зуміє протиставитись голошеним в університетах »правдам« (іноді з червоним забарвленням), зуміє знайти спосіб представлення дійсного стану речей та нашої ролі як політичної еміграції тут на Заході. Отже не безоглядне засуджування фальшиво сприйнятих понять і вимога абсолютного сприйняття правди про наші визвольні справи а у дусі часу, достосованого до розумувань молоді, — постійне і вперте вироблювання правильних поглядів на повищі справи.

Другою причиною неуспішних наслідків виховання молоді в СУМ являються поодинокі провідні члени Управ Осередків. Головною перешкодою

тут є знову ж несвідоме виявлення недовір'я до молоді.

Бувають випадки, де молодь у віці 18 - 25 років не допускають до ключевих позицій, побоючись, що »вони не дадуть собі ради«. А часом допустивши, — контролюється її постійно і надто недискретно.

Плачем з хвилювання, жалю й обурення прийняв молодий заслужений, вже 20-літній дружинник, член команди табору, докір за скликання своїх ровесників (також членів команди) після нічної тиші, для обговорення програми при ватрі в наступний вечір. Жаль за недовір'я до нього (він вихованець Ю СУМ від 13 року життя), обурення за несправедливе засудження його поступку по цілоденній важкій і відповідальній праці в таборі. Хоч не з лихим наміром був докір кинений, але необдумано та необережно, і міг він залишити свій слід надовго, а то й відштовхнути молоду людину зовсім від праці. Це один випадок, а буває їх чимало і можуть вони, а то й приводять до небезпечних ситуацій.

Вічна проблема конфлікту старші - молодь дуже небезпечна тут на еміґрації, бо молодь несвідомо відштовхнута від старшої ґенерації не має національного ґрунту, на який би вона могла оператись. Старша ґенерація, що у своїй юності мала такий самий конфлікт із своїми батьками, жила на рідній землі. У своєму середовищі, не мала проблем з рідною мовою. Вона, опонуючи думку старших, самочинно об'єднувалась, шукала нових шляхів вияву свого патріотизму, вона діяла. Тут, ставши по другій стороні, молодь замало насичена національною свідомістю, позбавлена на 50% знання рідної мови, серед чужинного світу, може безслідно в ньому втопитись.

І коли хочемо, щоб молодь проявляла ініціятиву, відчула почуття обов'язку і була щира у своїй праці — не відштовхуймо її нашим недовірливим відношенням. У наших вимогах до молоді будьмо вибагливі, але й вирозумілі, а довіривши їй діляку праці, не захитуймо того взаємного довір'я. В іншому разі молодь знеохочується і стає збайдужілою, а ми дивуємось, де ділись недавній запал і посвята.

Не менше важливою і то майже неможливою до подолання проблемою є не добрий вплив на молодь нашого таки суспільства. Загал української еміґрації, що для нашої молоді являється отою одинокою наочною частиною народу, який віками по-геройськи боровся за християнські ідеали, за право самостійно жити у своїй державі, — сьогодні, як і віками, »грішить« своєю нездисципліноваиістю. Поглянувши очима молоді на українську »точність«, »обов'язковість«, »дружбу« і т. д. і т. д., можна дійсно зжахнутись. Прикмети вичислені вище — це повне заперечення тих законів Ю СУМ, які виховники стараються защепити нашій молоді. Які ж тоді приклади тих прикмет серед української спільноти може вихованик дати молоді? То чи диво, що молодь, яка у щоденному житті привикла до дисципліни навіть у найменших дрібничках, спершу дивується, далі знеохочується, а вкінці може й з погордою дивиться на все, що українське. В нашої молоді немає тієї прив'язаности ще до українського, що його винесли ми з рідних земель. Тому українська школа, імпреза, чи громадські збори — це в очах молоді щось ниж-

чого, яке не варте уваги, а то й, може, понижуюче. То й, у висліді таких міркувань, українська нація з її історією, культурою і звичаями в понятті нашої молоді — застарілий, меншевартісний нарід, який і не заслуговує на своє власне державницьке життя. У світлі того перекреслюється тяжка, наполеглива праця вихователів, пропадають безслідно захоплюючі оповідання про геройські вчинки наших предків, визвольні змагання, УПА.

Поодинокі члени українського суспільства своїми ділами та розмовами від'ємно впливають на молодь. Заяви патріотизму, бажання повороту на батьківщину, віддання життя за Україну виглядають смішними для молоді, яка бачить, що ті самі особи регулярно спізнюються на українські імпрези, не вирівнюють членської вкладки до товариств, передплати газет чи журналів. Частина молоді зживається з тим і приходить до висновку, що такий порядок є обов'язковим серед української спільноти. Інші ж приймають це з болем і самі стараються не бути такими нездисциплінованими. Але тут вони часто осмішують себе в очах старшої ґенерації (мовляв, не спіши — то українське). На жаль, тих других є дуже мало, замало, щоб, об'єднавшись, доказати, що лад таки можна й треба змінити.

І тут одинокою порадою може бути тільки більша здисциплінованість і наслідування законів Ю СУМ провідним членством, яке на особистих і загально-сумівських прикладах вказувало б дорогу, якою повинна прямувати нація до своєї мети, навіть у дрібничкових речах. На жаль, в сьогоднішніх наших умовах в Австралії, ми не маємо можливости поставити наше життя на належний рівень, бо, як згадано раніше, на перешкоді стоять різниці поглядів між молоддю і старшими (несвідоме недовір'я до молоді), а далі — просто фізична неможливість провідного членства СУМ присвятити себе і більше свого часу для праці СУМ. До сьогодні господарсько-фінансова ділянка не розбудована як слід і ні один Осередок не може ще затруднити платних працівників, які ввесь свій час могли б присвятити організаційній і виховній ділянкам праці. Вся діяльність базується на виключно безкорисливій праці і у вільному від заробіткової праці часі поодиноких людей. Львину частину того часу забирає ще й власне ця господарсько-фінансова розбудова і у висліді неможливо є осягнути вповні задовільняючих вислідів. Навіть коли один чи два рої працюють задовільно — Осередок у своїй загальній праці, як цілість, не завжди може вив'язатись із своїх обов'язків задовільно. А це дається відчути аж до найменших клітин Осередку. Одинокою відрадою у такій ситуації являється той факт, що наша молодь, як і кожна інша чужинецька молодь в Австралії, не приймається з відкритими обіймами в австралійське життя. Ставши на роздоріжжі, молодь таки йде до тих, що її радо вітають і таким чином, за поодинокими випадками, наша молодь таки тримається свого. Велику ролю тут відіграють наші чудові народні танці, ноша, пісня, які молодь любить. Але саме захоплення піснею чи танком не вистачить для того, щоб закріпити любов, посвяту і почуття обов'язку

ПРОБЛЕМИ МОЛОДШОГО ЮНАЦТВА СУМ-у

В. ЛЕНИК

Спілка Української Молоді є однією з найбільших, по кількості членства та по активності, ґльобальних організацій української еміґрації. Спілка Української Молоді — це організація сьогоднішнього й майбутнього. Інші товариства, об'єднання, установи, створені нашою еміґрацією занепадають, тратять членство, перетворюються в ледве животіючі організми, а то й у паперові, мертві душі, — наша Спілка, натомість росте, збагачується, здобуває собі все нових приятелів, ґуртує навколо себе все нові сотні, а то й тисячі членів юнацтва, яке з молодечим запалом діє на всіх відтинках сумівського та загально-громадського життя. У Спілці Української Молоді об'єднані сьогодні 4-ри, чи радше п'ять поколінь. Кожне з них є для нашої організації цінним. Звичайно, при оцінці ґенерацій, розгляданих під вужчим аспектом сумівської і національної проблематики, можна їх вартість також ступенювати. В такому випадку поставив би найбільшу вагу на молоде юнацтво, про проблематику якого хочемо тут говорити.

Як відомо, наш Статут та Правильник Ю. СУМ-у говорять, що молодше юнацтво це є перша організаційна частина в побудові Ю. СУМ-у, до якої належать діти у віці від 6-ти до 12-ти років життя. Це наймолодше сумівське покоління, яке є основою життєздатности СУМ-у, запорукою дальшого росту нашої організації, запевненням послідовности сумівської діяльности в майбутньому, відзначається воно слідуючими прикметами:

українця супроти своєї батьківщини. Тут потрібно виховника — того провідника, учителя молодого покоління. А щоб він виконав своє завдання і після років з гордістю і душевним задоволенням глядів на висліди своєї праці, треба звернути увагу на ті вичислені тут помилки, які ми робимо в нашій щоденній праці. Коли їх виправимо, тоді тільки могтимемо спокійно, з повним довір'ям бути впевнені, що молодь продовжуватиме працю і змагатиме до тієї великої цілі, до якої змагали наші діди, наші батьки й ми.

1. Всі без виїмку молодші юнаки СУМ-у народилися на чужині і про Україну знають лише з розповідей, картин, пісень.

2. Майже всі вони є дітьми великих міст, хоч батьки їх у великій мірі походження селянського й часто досі затримали селянську ментальність та звички.

3. Майже всі вони ходять до чужої — н'імецької, французької, англійської чи іншої шкіл, і є об'єктом виховної системи даної держави, є під постійним впливом чужинецьких душпастирів, керівників молодечих організацій, носіїв чужої нам культури, є загрожені повною асиміляцією.

4. Майже всі ті діти, у великій мірі, є вже громадянами держав, у яких вони народилися і живуть, мають такі самі можливості для науки, для життєвої кар'єри, вибору професії, як і діти місцевої людности.

У першому розділі Правильника поставлено перед СУМ-ом завдання, щоб відповідними методами, достосованими до віку дітей, вести в українськім національнім і християнськім дусі позашкільну виховну працю над приєднаною до СУМ-у дітворою, плекати та розвивати в ній найкращі чесноти і прикмети характеру: обов'язковість і дисципліну, глибокі і стійкі почування любови до України.

В Законі молодшого юнацтва СУМ-у читаємо про ті завдання ще більш детально:

1. Юнак має бути вірним Богові та сповняти Його заповіді.

2. Він має пізнавати й любити Україну.

3. Любити і слухати своїх батьків.

4. Шанувати старших.

5. Пильно вчитися і слухати своїх виховників.

6. Бути точним, обов'язковим і працьовитим.

Якщо йдеться про виховну програму, яку ми повинні застосувати в нашій щоденній виховній праці над молодшим юнацтвом, то вона є широко й точно сформульована в іспитових вимогах перших 3-ох ступенів, себто іспитів на отрока, вістового і звідуна. Про цю програму я не буду тут докладніше говорити, бо вона є чітка, зрозуміла для кожного сумівця, випрацьована на базі теоретичних та практичних здобутків багатьох сумівських керівних членів та виховників.

Зрештою, проблематика молодшого СУМ-у не залежить лише в самій програмі й навіть не у виховному ідеалі, це все в нас розроблене. Найб'льші труднощі ми зустрічаємо у методах організаційної та виховної праці, у приміненні теорій до щоденного практичного життя. Майже кожний сумівський організатор, чи ви-

ховник, який працює над молодшим юнацтвом і думає над проблемами майбутности нашої Спілки, мусить щоденно ставити собі запитання:

1. Кого ми властиво вважаємо українською дитиною? Чи тільки тих, які до нас приходять і кажуть, що вони українці? Чи також тих, які хоч мають батьків українців, контактів з українською спільнотою зі суб'єктивних або об'єктивних причин не втримують? Чи маємо ми уважати дітей з мішаних супруж також українськими дітьми?

2. Як погодити певні суперечності, що виникають майже кожного дня у нашій праці? Ми, згідно Закону Молодшого Юнака, повинні вимагати від нього, щоб він пильно вчився і слухав своїх виховників у школі, а якщо ж він у чужій школі вчиться речі не тільки неправдиві, але для нас українців ображуючі, що тоді? Вчитель чужої школи ставить собі здебільшого за ціль асимілювати дітей, зробити з них патріотів своєї країни. Як нам проти цього діяти?

3. Наші завдання — виплекати в серцях молодшого юнацтва »глибокі і стійкі почування любови до України«. Як це зробити? Як відповісти українським дітям, які родились і виростають на чужині на запитання— чому я маю любити Україну?

Я пригадую собі зі своїх дитячих літ такий факт: коли, роздумуючи про світ і космос, у мене виникли тяжкі питання з астрономії, на які я не знаходив відповіді, я тоді переривав думку, концентрував свій погляд на якусь звичайну річ з оточення і пробував забути все, що вносило в мою думку неспокій і болісне почуття безрадности. Подібну ситуацію можна спостерігати від років у нас, у СУМ-і. Частина виховників юнацтва, а також членів, що очолюють осередки, чи інші сумівські клітини, зустрівшись з запитаннями, не шукають за правильною відповіддю, але відводять свій погляд на нескомпліковані справи, мовляв, якось воно буде в майбутньому.

Але у виховній праці така настанова не може мати місця. Спілка Української Молоді має перед собою великі завдання. Ми всі є співвідповідальні за це, чи ці завдання будуть виконані, чи ні. Наша праця — це не збирання оплесків за парадування перед своїм і чужим суспільством. Хто не чується в силах працювати для великої справи, без огляду на труднощі і перешкоди, повинен передати свій уряд другим, які не бояться »астрономічних питань«.

Чи СУМ матиме майбутність, чи перетвориться в одну з численних »мертвих душ« нашої

еміґрації, залежить від того, чи зможемо ми забезпечити постійний доплив до СУМ-у молодшого юнацтва. У тяжких обставинах еміґраційного життя в організаційних заходах ми майже не можемо рахувати на підростків, а ще менше на старше юнацтво. Коли хтось виховується в чужому оточенні, в чужій школі, в чужій організації до 15-го року життя, тоді буде тяжко здобути його для нашої організації. Звичайно, й тут не треба нам опускати рук, бо вийнятки можна знайти всюди. Дуже часто допомагає нам зов крови української молодого покоління, пробудження з чужого отьмарення під впливом певних внутрішньо-родових, або зовнішніх суспільних, політичних, чи культурно-мистецьких подій. Але, все ж таки, всі ми погодимося в тому, що найлегше є приєднати до СУМ-у учня народньої школи, дитину, яка щойно вийшла з родинного кутка у ширший, чужий світ. Та дитина відчуває потребу включитися в суспільну громаду, а під впливом батьківського виховання тяжить до своєї української громади.

Зупиняючись над цим ствердженням, ми входимо вже в розгляд однієї з проблем молодшого юнацтва. Немає сумніву, що запорукою національного виховання нашої молоді є найперше виховання в родині. І що лише здорова українська родина може дати Спілці повновартісний доріст. Українська дитина дістає в родині знання рідної мови. Дитина, маючи сильно розвинутий інстинкт наслідування та здібність пристосуватися до оточення, здібність навчатися, здібність підлягати виховному впливові, починає вже в роки передшкілля стихійно любити далеку, йому ближче незнану, Батьківщину-Україну. А це і є основа національного виховання.

У приєднанні до СУМ-у молодших юнаків вирішний голос мають батьки. Тоді, коли у старшої молоді головну ролю грає власне бажання належати до молодечої організації, проявлятися перед друзями, перед суспільністю, шукати в гурті однолітків пригод — у дітвори нижче 12-ти років рішає воля батьків. Щоб здобути для СУМ-у ту чи іншу дитину ми мусимо найперше звернутися до її батьків. Нам відомо, що виховання й навчання дітей це є система розумних, позитивно діючих заходів і впливів, а тими частинами єдиного, цілого виховання є родина, школа і позашкілля. В нормальному навчанні та вихованні молодого покоління мусять брати активну участь усі три чинники; вони повинні співдіяти й себе доповнювати. У нас трапляється рідко, щоб ми могли співдіяти у виховному процесі з чужинецькою

школою, тому співдія з родиною є в нас подвійно конечною. Для тієї мети Спілка Української Молоді повинна сприяти заснованню **чисто українських родин,** повинна виховувати своє старше членство під кутом майбутніх завдань батька й матері української родини, повинна тісно співпрацювати з батьками, засновувати Батьківські комітети, обговорювати в них всі проблеми сумівської виховної діяльности, запрошувати батьків відвідувати літні табори СУМ-у, наші імпрези тощо.

Ще більше праці повинна СУМ вкладати в плекання тісних контактів з родинами мішаних подруж. Я свідомий того, що в наші ряди потрапить певна частина дітей з мішаних подруж. Але й ті діти є для нас цінними, бо хоч не завжди нам вдасться виховати їх на українських патріотів, то все ж таки вони можуть стати відданими приятелями українського народу, посередниками між нашим і іншими народами, правдивими експертами України в середовищі тих націй, які їх абсорбують і асимілюють. Ми знаємо з практики, що деякі чужинецькі матері, а то й батьки з тих, чи інших міркувань мають бажання стати натуралізованими українцями чи українками й виховати в національному дусі свої діти. Розуміється, в таких випадках СУМ не матиме труднощів у приєднанні цих дітей з мішаних подруж, але перед ним стає нове, нелегше завдання — допомогти даним особам стати українцями й добрими виховниками деклярованої ними української дитини.

Якже ж виглядає справа з третьою частиною цілости виховання — школою? Майже в кожному випадку маємо тут до діла з державною школою країни, в якій наші молодші юнаки живуть, а в більшості також там народилися. Ціль кожної державної школи є виразно національне виховання для добра власного народу. Тут наші завдання не тільки розходяться, але вони протилежні. Не дивлячись, однак, на це, ми не можемо також і чужої школи іґнорувати. Ми повинні шукати контактів з учителями, пробувати вияснити їм ситуацію наших вихованців — дітей українських родин, повинні старатися здобути в них симпатію до нашого народу, до нашої справи. Коли це нам вдасться, тоді ми знайдемо в чужинецького вчителя цінну допомогу у вихованні нашої дітвори. Він знайде можливість допомогти нам уже хоч би тим, що не буде намагатися асимілювати українських дітей.

Коли ми не знайдемо зрозуміння в чужинецькій школі, або ще гірше, коли буде там неприхильне, а то й вороже наставлення до наших завдань, ми мусимо пізнати в подроби-

цях плян навчання, методи виховання шкільної дітвори в даній школі, мусимо слідкувати за тим, який вплив вона має на наших дітей. Ми мусимо виховну програму завжди допасовувати до програми шкільного навчання. Це є конечним не тільки з огляду на психіку дитини і її освітній рівень. Ми мусимо пов'язати навчання окремих наук українознавства з навчанням у школі, ми мусимо виправляти і доповняти ті відомості, які нашим дітям чужинецька школа в навчальному процесі старається защепити. При тому треба взяти до уваги, що важливим є не тільки синхронізація навчання історії літератури, історії культури чи подібних дисциплін, де грають ролю паралелі епох. Одним з найтяжчих завдань є синхронізація в навчанні географії. Географія є, між іншим, основою патріотичного виховання дитини. Пізнання своєї батьківщини є передумовою її любови до неї. Народжені на чужині діти знаходяться в небезпеці полюбити в першу чергу цю землю, на якій вони народилися й у якій виростають. Україна для них далека й часто чужа. Тому виховник мусить дуже уважно з відчуттям вияснити дітям, що їхньою правдивою батьківщиною є лише Україна.

Здобувши зрозуміння для сумівської праці у батьків і їхню підтримку в приєднанні до молодшого унацтва їхніх дітей, ми, одначе, не сміємо забувати самих дітей. Діти, вступаючи до СУМ-у, повинні робити це не тільки з волі батьків, але й з власного бажання. Дитячий вік від 7-8-ми років до 12-ти називають з психологічного боку періодом об'єктивних зацікавлень. Маючи згоду батьків на участь дітей у СУМ-і та використовуючи психічну властивість дитини, ми можемо легко здобути собі доступ до її душі і серця. Розуміється, що для цього мусить бути здійснений цілий ряд передумов. Найперше, виховники, які працюють з молодшим юнацтвом, повинні бути відповідно і практично підготованими до того. Дальше, вони мусять розуміти своїх вихованців, їх любити, бути для них добрим прикладом.

Іванна Петрів поставила, свого часу, сумівським виховникам такі вимоги: (»Знання ч. 1, грудень 1954 р.) Виховник повинен знати, що:

1. Він є важливим чинником, який формує характер і душу нового покоління, а тим самим і народу.
2. На нього звернені очі батьків і державних мужів.
3. Він мусить виконувати свій обов'язок совісно і з повною відповідальністю.
4. Він мусить бути до своєї виховної роботи підготований.

5. Мусить мати підставові відомості з науки про виховання дітей, тобто з педагогії.
6. Мусить пізнати період психічного й фізичного розвитку дитини.
7. Повинен знати, що, приступаючи до праці, він мусить познайомитися з дітьми, яких має виховувати, пізнати їх фізичні і духові спроможності.
8. Пізнати середовище й обставини, серед яких діти живуть.
9. Усвідомити собі мету своєї виховної діяльности (роботи).
10. Підібрати способи й методи виховного поступування.
11. Скласти плян своєї виховної роботи.
12. До кожної зустрічі з дітьми добре підготовитися.

Іншою проблемою виховної діяльности СУМ-у у формації молодшого юнацтва є методика виховної праці та її зміст. Нам відомо з психології дитини, що у віці Шехерезади (віці казки) — від 5-ти до 8-ми років, як і у віці Робінзонади, в дітей діють сильно інстинкти гри та цікавости. Крім того, як уже видно з назви другого періоду віку Робінзонади, діти віком від 8 до 12-ти років люблять пригоди, люблять пізнавати таємницю життя, давати собі самостійно раду. Використовуючи ці прикмети дитячої психіки, ми можемо легко знайти методу подання молодому юнацтву знання, яке дає основу в національному вихованні. При допомозі казки, при допомозі гри й забави, при допомозі пригод і товариського життя ми можемо легко здійснити наше завдання, яке приписує нам наш Статут та Правильник Юнацтва — виховати на чужині молодих українських патріотів.

Умовини виховної праці на чужині, як усім нам відомо, тяжкі. Але з другого боку ми маємо тут багато кращі умовини, як у поневоленій Україні, де ворожа окупаційна влада переслідує всяку національну виховну діяльність, намагається виховати українську молодь на зрадників і яничар. У книжечці »Патріотичне виховання дітей у сім'ї« пише проф. Чавдаров виразно, що офіційним ідеалом виховання в поневоленій Україні є виховання т. зв. радянської національної гордости. Українська дитина має любити лише московську імперію, московську мову, московську культуру, московський нарід. Любити свою власну батьківщину нашій молоді в Україні заборонено.

Ми на чужині маємо повну свободу. Можемо плекати нашу мову, наші традиції, можемо вчити наших дітей правдивої, несфальшованої історії. Але головною перешкодою у нашій виховній роботі у віль-

ному світі є відірваність від рідної землі. Отже, для виховання любови до України, до нашої дійсної батьківщини, бракує нам найголовнішого чинника — безпосереднього фізичного контакту з тією батьківщиною.

Проф. Ващенко говорить у своїй праці »Виховання волі і характеру« про дві форми любови до батьківщини. Першою формою любови до батьківщини є стихійний патріотизм, неусвідомлена любов до рідної природи, своїх земляків, рідних звичаїв, традицій, рідної мови. Друга форма — це свідома любов до батьківщини, свідомість приналежности до певної нації і відокремішности її від інших націй. Свідомий патріот любить свою батьківщину в цілому і не відвертається від неї тому, що його нарід має деякі неґативні риси, або тому, що в минулому він робив ті чи інші помилки. Свідомий патріот не обмежується пасивною любов'ю до свого краю і народу, до його сучасного й минулого, до своєї мови й культури. Він активно працює для свого народу, прагнучи піднести його культуру й добробут, переборювати його неґативні риси і вдосконалювати її словом і ділом. Найвищою формою свідомого патріотизму є жертовна любов до батьківщини. Вона виявляється в тому, що людина для блага батьківщини терпить муки й навіть іде на смерть.

Нормально буває так, що свідомий патріотизм виростає на ґрунті патріотизму стихійного. У нас, на чужині, є небезпека, що в дитини стихійний патріотизм може відноситися до землі і країни, в якій вона народилася й виростає. Тому, щоб збудити у молодшому юнацтві стихійну любов до нашої батьківщини, нам треба найперше використати всі можливості, щоб створити дітям своєрідне духове й матеріяльне українське середовище, духовий український світ у родині, в укр. школі, в українському народньому домі, в сумівській домівці, в українському гурті.

Виховання свідомого патріотизму можемо осягнути, застосовуючи цілий ряд відповідних методів. Найперше, нам треба накреслити в серцях дітей рельєфний образ нашої батьківщини. Це можна осягнути такими засобами:

1. Плекання народньої поетичної творчости. Українська народня поезія є глибоко ідейна й усеохоплююча змістом. Народні казки, думи стають могутнім виховним чинником, коли їх відповідно в нашому виховному процесі приміняти.

2. Іншим виховним засобом є вивчення життя і творчости українських письменників, головно Т. Шевченка. Шевченко поставив собі, у своїй поетич-

творчості, завдання перевихова-ти укр. нарід, відродити його колись шляхетне серце. В поемах Шевченка лежить великий виховний скарб. Вивчаючи з молоддю ці поеми, ми допомагаємо їй пізнати Україну не тільки в сучасному, але й у минулому, не тільки матеріяльно-фізично, але й духово. Ніхто не висловив словами так глибоко переконуючо кривди, яку вороги України заподіяли нам, не схарактеризував справедливого обурення й ненависти нашого народу до ворожої несправедливости, як це зробив Шевченко.

3. Виховуючи наше юнацтво на релігійному ґрунті, плекаючи любов до своєї Церкви, до християнської моралі, ми допомагаємо молодим юнакам і юначкам впорядкувати свою чуттєву стихію, побороти анархічні прояви, які завжди приносили нашому народові шкоду.

(Закінчення в наст. числі)

Леонід ПОЛТАВА

НА СМЕРТЬ БАНДЕРИ

В жалобі і смутку земля восени:
Не стало великого сина.
Йдемо до Його дорогої труни —
Востаннє схилити коліна.

Але прапори, що квітчають Його,
Шумлять, як розбурхані води:
— Ніколи не можна забути того,
Хто прапором став для народу!

З-над Чорного моря, Карпат і Дніпра,
І з древнього Дону рівнини
Під прапор безсмертя йде брат і сестра —
Безсмертний народ України.

І клятва мільйонів гримить до небес
Мазепі, Петлюрі, Бандері:
— Ваш дух у мільйонах навіки воскрес,
Ваш дух перед нами, як сяючий хрест,
Як символ нової — державної ери!

ТВОРЕЦЬ ВСЕСВІТУ

Сучасні вчені астрофізики у своїх наукових роботах розповідають, що собою являє небо-всесвіт. Наше небо, це сукупність численних Сонць, які рухаються у різноманітних напрямках, як молекули газу у неспокійному стані.

Вега наближується до нас зі швидкістю 13 км. на секунду, Альдебаран віддаляється зі швидкістю 53 км. на секунду, Арктурус рухається у поперечному напрямі зі швидкістю 135 км. на секунду. Дві зірки з сузір'я Великого Ведмедя рухаються в одному напрямі, а останні зірки цього ж сузір'я рухаються з фантастичною швидкістю у протилежному напрямі.

Наша ясна зірка — Сонце — не робить вийнятку. Сонце з неймовірною швидкістю — 19 км. на секунду — наближується до зовнішнього краю Молочного Шляху. У своєму русі Сонце захопило й нашу Землю й інші плянети соняшної системи. І одночасно соняшна система описує на небозводі величезне півколо зі швидкістю 240 км. на секунду, бо наша соняшна система захоплена обертанням всієї нашої галаксії в цілому, яка обертається як колосальний фаєрверк.

Учені астрофізики фотографують, частку за часткою, наше небо. Фотографії дають можливість приблизно обчислювати число зірок. Обсерваторія Гарвард Коленс має фотографію-платівку 35 х 45 см. На цій платівці сфотографовано понад 2.000 галаксій (зоряних систем).

Скільки ж галаксій у всесвіті? Астрофізики передбачають цифру 500 мільйонів. А скільки зірок в одній галаксії. Вчений астроном з Горвард Коленс обсерваторії передбачає, що в одній галаксії групується приблизно 100 мільярдів зірок. Проте, не всі галаксії мають таку величезну кількість зірок. Щоби мати приблизну уяву про розміри всесвіту — зробимо порівняння. Уявімо собі, що наша земля має розмір крапки на кінці цього речення. Ця крапка має пів мм. у діяметрі. Середній діяметр нашої Землі зменшений з 13.000 км. до 0,50 мм. тобто 1/26.000.000.000 дійсних розмірів Землі. І якщо ми зменшимо у такій же пропорції всі розміри й віддалі всесвіту, то ми будемо мати:

— Віддаль від Землі до Місяця: 16 мм.
— Віддаль від Землі до Сонця: 6 м.
— Віддаль від Землі до найближчої зірки: 1617 км.
— Діяметр Молочного Шляху приблизно: 37.600.000 км.
— Віддаль Землі від галаксії Андромеди 752.370.000 км.

Ці цифри дано лише для невеличкого кусня Землі, де ми живемо. А що ж являє собою весь всесвіт у цілому? Хто керує ним? Хто кореґує ці рухи? Хто творець всесвіту?

Небесний Цар, Всемудріший Творець! Він створив усе, Він керує всім, Він дає життя всьому й усім. Це єдиний висновок, що його можна зробити.

Проф. В. Шалі

ВІЧНА МОЛОДІСТЬ

Андре МОРУА
французький письменник

Чотириста років минуло з дня народження Шекспіра. Чи застарів він? Звернемось до фактів. Його драматичні твори грають на всій земній кулі. Герої його драм та комедій стали персонажами всесвітньої мітології. Гамлет, Макбет, Просперо — всі вони супроводять нас у житті так само, як Дон Кіхот, як Улісс, як Ахілл, Кіно, цей найновіший рід мистецтва, теж прагне взяти якнайбільше з його творчости. Ловренс Олів'є і Орсон Веллс знайшли в Шекспірі свого найкращого сценариста. У Франції Жан Кокто екранізував »Ромео і Джулієтту«. У критиків з'явились усі підстави говорити про »нашого« сучасника Шекспіра. Звідки ж ця дивовижна, вічна молодість?

Перш за все, Шекспір був типовим прикладом актора-автора, така професійна комбінація досить сприятлива для драматурга. Про те саме свідчить і біографія Мольєра. Обидва вони — до мозку кісток люди сцени — ввійшли в цю прекрасну професію через маленькі бічні двері. Перед тим, як стати драматургом, Шекспір був механіком, переписувачем, актором на всіх амплюа переробляв п'єси. Театр не тільки письменницьке ремесло. Це щоденна боротьба, яку разом з драматургом провадять і актори, й декоратори, й костюмери. Оглянути повний успіх у цій царині може тільки геніяльний майстер. Дуже доброю, якщо не єдиною, школою для цього є перероблювання старих п'єс. Мольєр наслідує Плявтові, який у свою чергу захоплюється Менандром. Шекспір працює над текстами Марльо. Запозичаючи, він перевершує. Пройшовши крізь численні суворі випробування, він проймається дивовижним відчуттям театру, і тільки завдяки цьому відчуттю сьогодні, як і давно, він неподільно володіє серцями і розумами глядачів.

Одного разу Люї Жуве сказав мені: »Не дошукуйтесь, хто я такий... Я просто не можу бути кимсь, інакше як би я став актором?« Шекспір подібний до Протея, створіння, наділеного дивовижним даром перетворюватись то в дівчину

Преосвященний Єпископ Кир І. Прашко причащає сумівців-табсровиків під час Польової Служби Божої в таборі »Лісова пісня« — Австралія.

(Офелія) то в божевільного (Лір), то в бунтівника (Коріолян), то в убивника (Брут), то в закоханого (Ромео). І все це гранично правдоподібно, бо він сам здатний відчувати будь-які пристрасті. Він жив у століття великих пригод і авантюр. Він народився в одному з найпоетичніших міст світу. Чар арденського лісу, усіяного весняними квітами... Береги Евону, оперезані вербами й тополями. Оксамитна зелень ґазонів робила Стратфорд особливо гарним. Додайте до цього радісний веселий дух єлисаветинської доби з її гомоном і піснями. Ось, властиво, звідки своєрідне »підсоння« перших Шекспірівських комедій, що зображують життя цього молодого товариства. Він закохався у це бурхливе буття, повне великого людського запалу.

Щастя так раптово і легко зникає... Фаворити гинуть. Ессекс, якому Гамлет, можливо зобов'язаний деякими своїми рисами, втягається у змову. Скоро його обезголовлюють і він забирає за собою в могилу Савтгемптона, Шекспір приголомшений — він здригається від підлоти і боягуз-

ства тих, хто в дні бенкетів і розваг був нерозлучний зі страченими, а нині засуджує їх. Гірким присмаком позначені його найкращі драми, написані між 1601 і 1608 роками. Великий поет здатний оспівувати геніяльно тільки те, що сам пережив, відчув серцем і кров'ю. »Короля Ліра« і »Тимона Атенського« можна створити тільки в стані, близькому до затемнення розуму. Комедіям другого періоду — »Міра за міру«, »Троїл і Крессіда« — вже не властива та м'яка і райдужна атмосфера, яка властива першим. Тут уже не зворушливе кохання, але розбещеність, розпуста. Опинившись на фатальній межі, вузькій як вістря голярки, сім років підряд Шекспір досліджує глибини зла.

Життя — це тільки тінь, комедіянт,
Щопівгодини жартував на сцені
І зразу був забутий; це е повість,
Яку переповісти дурень міг:
В н'й слів багато й пристрасти, брак глузду.

Який Кам'ю, який Сартр говорили так поетично про абсурдність світу.

І як він виходить з цієї кризи? Через жах, доведений до гіперболі. Шекспір схвильований безоднею злоби і мерзенности, що розкрились перед ним, але разом з тим виявляє в людях незнайому велич і волю. Ось чому за страшним »Тимоном Атенським« слідує »Буря« — провозвісниця душевного спокою. Шекспір повертається до Стратфорду. Знову він бачить квіти, чує цвірінкання пташок. Для чого ввесь цей гнів, вся ця неприязнь. Хіба наше життя не складене з самих лише мрій. Так відкиньмо ж страхіття. Адже ж навіть примари, що переслідують нас, і ті придивлялись нам. Що ж і для ясновидця прийшов час відійти на відпочинок. Просперо ламає свою чарівну паличку. Більше Шекспір писати не буде... Вистава скінчена! Наші актори були лише якимись чаклунськими тінями, ось вони вже зникають, розчиняються у повітрі.

Так склалась доля Вільяма Шекспіра... Така є доля всякої людини, здатної глибоко відчувати.

Але ось ще один доказ на користь того, що Шекспір не може застаріти. Йому були відомі всі віки людини, всі її пристрасті. В Шекспірівських персонажах кожний з нас пізнає себе. Адже ж живе і страждає тепер, в цю саму хвилину, безліч Гамлетів-студентів університетів Віттенберґу, Оксфорду, Парижу, Москви, всього світу. Якось Поль Кльодель завважив Жанові-Люї Барро, що знаменитий монолог »Бути чи не бути« належало б виголосити перед пляшкою віскі і пляшкою з содовою водою. Щовечора Отелло вбиває Дездемону, і перші сторінки на-

ших часописів вкриті плямами крови. Я бачив короля Ліра і його жорстоких доньок у багатьох заможних родинах Франції. І десь незмінно була присутна лагідна Корделія.

Всі нинішні літературні школи визнають у Шекспірі прабатька... ні, сучасника!

Кого більше, як Гамлета, мучать екзистенціялістські страхіття? Хто, крім Шекспіра, вмів з такою незрівняною сміливістю обрати філософічні монологи своїх героїв? Наші новітні драматурги більш, ніж вогню, бояться реалізму і показують на сцені тільки якісь знаки та символи. Згадайте сцену зі »Сну в літню ніч«, коли сільські комедіянти домовляються, що один з них буде місяцем, інший — муром і що закохані повинні розмовляти через щілину між пальцями. Який режисер театру »нової хвилі« не став би гордитись такою знахідкою?

І потім, як це Шекспір може застаріти, коли наймолодше з вишуканих мистецтв, а саме мистецтво кіно бере в його творчості найкращий матеріял для сценаріїв. Чому це так? Та тому, що самий патос кіно і його дивовижної поетики базовано на швидкому русі, на швидкій зміні кадрів. Але хіба не те саме бачимо ми в Шекспіра? Через сцену проходять цілі армії. Відблиск блискавки віддзеркалюється на панцирі вояка... Закохані метушаться в лісі, шукають один одного. Ось вони ледве не зіткнулись, ось, нарешті, зустрілися! Показати все це в театрі не так легко, а для кіно рух і дія — сама його суть.

Шекспір »будує« без будь-яких пересторог. »Всі його твори зроблені з якихось уламків, — пише філософ Ален. Тут нога, там рука, раптом якийсь невідомо звідки взятий мрець, незв'язаний ні з ким і ні з чим. Але все це реальне, і людина — чи то вартівник при брамі чи сам кесар — часто-густо розкривається в таких подробицях. Їх цілком досить«.

І ось що найдивніше: цього автора універсально шанованого і визнаного за найвеличнішого з драматургів, лише мало хто з його приклонників знає по-справжньому до кінця. Мимо красот, ясних кожному, в його текстах багато далеко більш чудового, але розкривається це тільки при читанні оригіналу.

Шекспір є найвеличнішим англійським поетом. Краще, ніж усім, йому пощастило здобути незбагненну відповідність музики вірша його змісту. Ніякий переклад не може дати навіть далекої уяви про це... Для перекладу, дійсно гідного Шекспірові, потрібний другий Шекспір. І коли, не дивлячись на немилуче зубожіння, тексти перекладів все одно звучать піднесено, то це зайвий раз свідчить про невичерпне багатство оригіналу. »Скільки

Шекспірівських висловів міцно ввійшло у мови світу. І в небі і в землі сховано більше, ніж видається вашій мудрості, Горацію«. Проживши чотириста років, ці фраґменти з найшляхетнішої у світі поезії не втратили своєї первісної краси. Чарівна паличка Просперо не втратила своєї магічної сили, всупереч усім перешкодам, всупереч століттям. Аріель переміг Калібана.

Ось чому Шекспір не може застаріти.

(»Укр. нар. слово« Америка)

Старовинний праукаїнський соціяльний устрій

(На основі аналізи українського весілля)

В. ЩЕРБАКІВСЬКИЙ

III

(Продовження)

На стіл ставлять миску з водою і біля неї кладуть ложку; старший боярин дає кінець своєї хустки молодому, що незалежно від пори року вдягнений у кожух та кирею, і веде його круг столу, а молодий з свого боку, другою рукою тримає за хустку одного з своїх боярів, а той сам веде слідуючого і т. д., кінчаючи світилкою, що йде остання, тримаючи в руках запалену свічку і меча. Після першого та другого обходу, кожен, приходячи повз миски, зачерпує з неї води ложкою та випиває її, а після третього обходу навколо столу, всі п'ють просто з миски. Виконавши цю церемонію, всі виходять на двір, де відбувається другий обряд, а саме: мати молодого, одягнена у вивернутий кожух та в шапці, виходить на подвір'я, несучи в полі своєї одежі різне збіжжя та дрібні гроші, що їх вона, звичайно якраз для цього, збирала, починаючи з дитячих літ сина; але її шапка оздоблена колосками різної пашні (так, що вона всім своїм убранням нагадує деякі барельєфні та скульптурні образи Деметри — грецької богині землі та урожайности). Їй підводять »коня«, себто подають граблі, або вила, на які вона сідає »верхи«, і об'їздить тричі навколо діжі, поставленої заздалегідь серед двора на стільчику, а на ній хліб, яким

благословляли молодого. Об'їздить не сама, а цілий поїзд: спереду йде старший боярин, несучи на голові та піддержуючи руками гільце; за ним їде князь, а за князем мати, посипаючи з поли: його і людей, що стояли навколо, подібно як це робиться на новий рік. Після об'їзду старший боярин »поїть коня«, себто ллє на граблі воду з кухлика й віддає його піддружому, а той кидає його через плече так, щоб він розбився. Мати злазить з коня і вертається до хати, а бояри беруть коня і ламають його на куски, розкидаючи їх навколо.

Цей обряд пояснюється піснею, як символ урожайности і родючости:

Ой сій, мати, овес
Та на наш рід увесь,
Щоб наш овес рясен був,
Щоб Івашків рід красен був.

Після цього поїзд молодого готується до виправи, як це пояснює пісня:

Встаньте, бояри, встаньте,
Коники посідлайте,
Сами ся убирайте,
Бо поїдемо ранком
Попід високим ґанком,
Будемо замка ламати,
Марусеньку доставити.

Чуб., 843.

Нарешті поїзд вирушає під благословенням матері молодого, що »його породила, місяцем обгорнула, сонечком підперезала« — і батька, який нагадує синові про небезпеку походу, радить йому не пити першого поданого напою і не говорити тестеві всієї правди. Перед весільним поїздом має **»корогва«,** звичайно, червона, **що її зустрічаємо у всіх слов'янських народів,** крім москвинів і поляків.

На дорозі поїзду, парубки з того кутка, де живе дівчина, роблять перейму, тобто не пускають поїзд: ставлячи на дорозі стіл накритий скатеркою, на якім положено хліб. Молодий дає їм трохи грошей і вони пропускають поїзд[1]). Нарешті поїзд наближається до хати молодої і

[1]) Пояснення, що ця перша перейма є наявний пережиток тих прав, які за старих часів мали на дівчину парубки її кляну, що його заступає тепер парубоцька громада, суперечить закону екзогамії, хоч його обстоює Хв. Вовк, див. Хв. Вовк, ст. 197.

знаходить там повну картину озброєного відпору: ворота зачинені і навіть забарикадовані зсередини. Хату оточує натовп парубків з піднятими догори палицями. Бояри роблять спробу взяти ворога силою, але їх не пускають парубки. Тоді нападники починають переговори. Двоє старостів молодого дістають дозвіл перелізти через ворота у двір, де їх чекають старости молодої перед столом з хлібом. Старости сідають за стіл одні проти других, потім обмінюються хлібом та цілуються і п'ють горілку, яку принесли старости молодого. Потім старосту молодого пускають до хати і він просить **матір** молодої впустити до хати і дістає на те дозвіл. Одночасно переговори біля воріт кінчаються тим, що оборонці дістають пляшку горілки і впускають у двір поїзд молодого. В той час, як поїзд молодого входить у двір, мати молодої, вдягнувшись у вивернений кожух, виходить з хати назустріч молодому і подає йому чарку, налиту водою і вівсом. Молодий удає, ніби куштує поданий напій, та кидає чарку назад через голову, а дружка намагається розбити її палицею на льоту. Нарешті мати частує молодого чаркою горілки та просить усіх до хати. Тоді до дверей іде одна з свашок молодого з хлібом, сіллю та запаленою свічкою в руках, а її на порозі зустрічає свашка молодої, теж тримаючи в руках хліб, сіль та запалену свічку. Обидві вони стають правою ногою на поріг, зліплюють свої свічки докупи так, щоб вони горіли одним вогнем, та цілуються через поріг[1]).

Після того старший боярин бере намітку, загортає в неї три шишки (невеличкі хлібчики) і разом з двома старостами входить до хати, та кладе намітку з шишками на стіл, заховуючи при тім **глибоке мовчання.** Мати молодої бере намітку, виймає з неї шишки, кладе на місце їх свої та віддає їх з наміткою бояринові. Це повторюється тричі і **обов'язково мовчки.** Хор свашок тоді співом дає пояснення цьому мовчанню в пісні, в якій говориться, що старости **не вміють говорити,** підкреслюючи цим скрайньо **екзоґамний** характер шлюбу; старостам дають їсти й пити, щоб підсилившись, **були здатні говорити.** Потім староста молодого й два бояри кладуть на тарілку **калач,** в якому запечений зверху перстень молодої, беруть

---

1) Чужбинський пояснює, що в античних народів це символізувало одночасно і замирення і об'єднання огріхів двох родів, а пісня додає до того, що вогню добуто з кременю. Чужбинський: Труди Експедиції т. VII, ст. 396. Вовк, ст. 198.

намітку і в той час, як староста тримає тарілку з калачем, два бояри тримають кінці намітки і в такім порядку входять в хату, але тепер уже вони говорять жартівливу тираду, з приводу якої свашки молодої знову запевняють, що старости не вміють говорити.

Часом після цього старостів **в'яжуть**, тобто перев'язують їх рушниками.

Молода під час усіх цих церемоній, починаючи зі входу старостів до хати, сидить на посаді, схилившись на стіл, голова її вкрита наміткою, а на намітці на столі лежать хліб та сіль. Праворуч біля неї сидить звичайно її старший брат, та всі молодші брати, або й інші хлопці — близькі родичі. Дістявши рушники, старости починають виголошувати ритуальні промови, які вже виголошували на сватанні про куницю і т. п. І нарешті посилаються на те, що вони вже зв'язані, пропонують скінчити справу викупом. Брати, почувши пропозиції викупу, погоджуються, та дістявши трохи грошей, відходять, пролазячи під столом, символізуючи те, що вони продали тайком, і крадькома прагнучи утекти від помсти свого роду за продаж сестри (очевидно, тайний і зрадливий).

Коли **брати** продали сестру, то тут уже відношення міняється. Молодий уже опановує позицію. Побачивши зраду братів дружини, дівчата виходять з-за столу, щоб, як каже пісня, не мати такої самої долі. Тоді староста вводить молодого і підводить до молодої, і молодий скидає з неї намітку, зводить, не без спротиву з боку молодої, її голову від столу і цілує її. Після цього дальші обряди і пісні набирають щораз більше еротичного характеру. Молодий сідає на своєму місці поруч молодої й тоді починають давати подарунки родові молодої.

СУМІВСЬКЕ СВЯТО В БЕЛЬГІЇ

На сумівське свято в Бельгії, що відбулося 2-го серпня ц. р. склалися — XVI-тий Крайовий Здвиг СУМ та закінчення тритижневого табору. Це вже третій рік, що сумівський табір та його святочне закінчення відбуваються в Єш-ан-Рефай, недалеко Намюр, в посілості о. Бутса. На закінчення табору з'їжджаються батьки, щоб побачити виступи своїх дітей, які заповнюють програму свята. Цього року наше свято звеличав своєю присутністю наш Дорогий Владика, Кир Іван Бучко, що приїхав відвідати сумівську молодь, яка його привітала при брамі грімким »Многая літа«.

До приїзду Владики все було приготоване. Привезений з Льежу складаний іконостас, який розложено на трибуні, справляв враження правдивої каплиці.

До Архиерейської Служби Божої довкола Владики стануло отці: о. Яків Перрідон, генеральний вікарій, о. кан. Гр. Фуканчик, о. д-р Б. Курилас, духовник табору, о. рад. І. Кіт і о. Сеґерс, голляндець з походження. Діяконував о. прелат М. Марусин, а вірних сповідав о. Товстюк. Перед трибуною і вівтарем станули колони юнацтва СУМ в одностроях та з своїми прапорами. До св. Причастя приступило велике число юнацтва та громадянства.

Після Богослуження Владика Кир Іван Бучко звернувся до дітей і вірних з глибокою релігійною та патріотичною проповіддю та закликав дітей твердо стояти при своїй церкві та обряді.

Закінченням релігійної частини було посвячення ройових прапорів з Осередку Звартберґ,

Австралія. Курс сумівських виховників і впорядників.

Преосвященний Архиепископ Кир І. Бучко знайомиться з малим сумівцем Петром Хомою під час сумівського свята в Бельгії.

яке зробив о. д-р Б. Курилас, сказавши при тому кілька слів про значення прапорів і хоругвів. Прапори святили наступні рої з Осередку Звартберґ: рій молодших юначок »Ластівки«, рій старших юначок »Чайки« та рій старших юнаків »Орли«. Треба сказати, що Осередок Звартберґ, це перший Осередок у Бельгії, що має упорядковані рої за новою системою.

По полудні, о год. 14.00, програма почалася збіркою юнацтва, звітом, піднесенням прапорів та святочним наказом, який відчитав мґр Г. Ощипко. Ця частина сумівського церемоніялу закінчилася дефілядою сумівців перед трибуною, на якій засіло духовенство, представники організацій — проф. Іван Витязь, пані інж. З. Витязь, д-р П. Зелений, мґр М. Когут, п. В. Сидор та команда табору.

З черги відбулася концертова частина свята, яке цього року було присвячене Тарасові Шевченкові у 150-річчя від дня народин. Концерт-попис розповав хор юнацтва, який відспівав »Заповіт«. Хором провадив М. Соломка з Лондону, який був запрошений на дириґента. На тлі контурів голови Т. Шевченка лилися слова безсмертного »Заповіту«. Юнацтво СУМ віддало честь поетові, який навчив нас »свого не цуратись!« Над головами всіх здіймалися слова Т. Шевченка »Встане Україна«, що є гаслом СУМ на 1964 рік.

На тлі цієї картини комендант табору мґр О. Коваль, зробив відкриття, вказуючи юнацтву, якими ідеалами жив Шевченко та які заповіти нам залишив. Відтак юнацтво виступало з різними точками са-

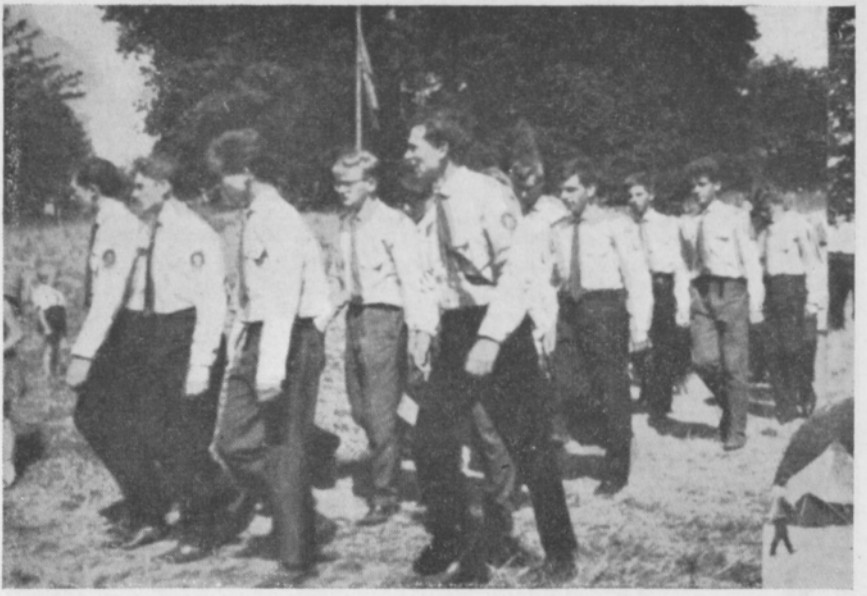

модіяльної програми, яку заповідав маестро М. Скала-Старицький з Парижу, який прибув на табір для науки сольоспівів та виявлення голосових талантів серед нашої молоді, яких, як показалося, не бракує. Вол. Братковський, Оля Козицька та Марійка Галабурда відспівали вивчений дует »За сонцем хмаронька пливе«, даючи доказ своїх голосових здібностей.

Дуже добре були виконані народні танці, що їх розучив М. Ткачук з Лондону, який уже другий рік був учителем народніх танців у таборі. Зокрема дуже оригінальним був танок »Прядільниці« у виконанні дівчат.

Віра Лавриненко віддеклямувала з відчуттям вірш Шевченка, а Міля Сенчак, Надія Лавриненко і Міля Ґовенко виконали інсценізацію »Три душі« з »Великого Льоху«.

Хор юнацтва виконав п'ять пісень: »Сонце заходить«, »Така її доля«, »Тополя«, »Збудись, могутня Україно« та »Ти юначе«. Програму переплітали Е. Біленко, який відіграв на акордеоні з великою вмілістю в'язанку українських пісень, та пісні з платівок М. Старицького.

Програма концерту-попису творила гармонійну цілість та дала перегляд юнацької самодіяльности та науки українських пісень і танків за час тритижневого побуту в таборі, та залишила в присутніх гарні враження.

Свято закінчено прощальною зборкою та фотознімкою прапорів. Молодь роз'їздилася додому з вдоволенням, що провела гарно й корисно вакації, використовуючи їх на науку українознавства, пісень, танків та взаємного самопізнання в українському середовищі. **Г. О.**

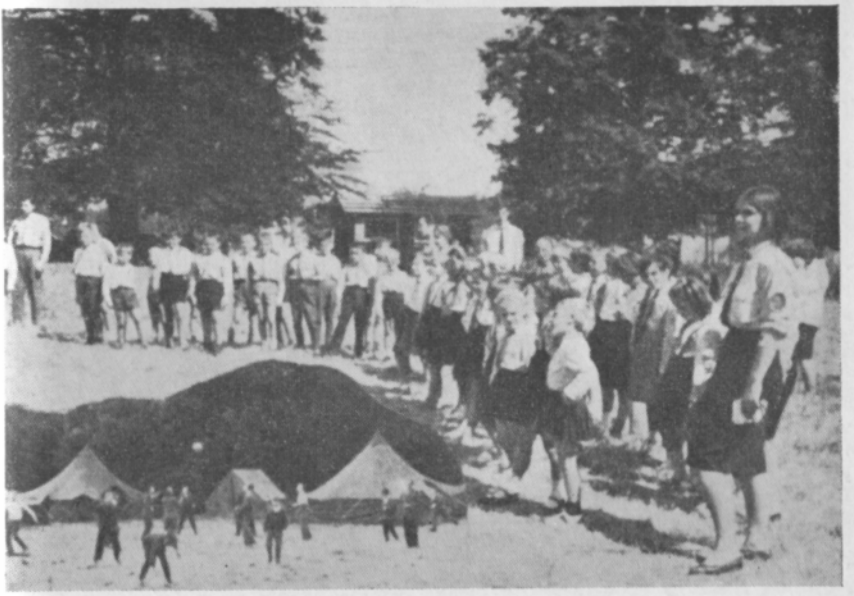

Фрагменти з сумівського табору у Бельгії.

Г. ОЩИПКО

СУМІВСЬКИЙ ТАБІР »ТАРАСОВА СІЧ« У БЕЛЬГІЇ

Цього року для сумівського табору вибрано назву **»Тарасова Січ«**, що дуже добре відповідає завданням, які ставлять собі організатори табору — Український Допомоговий Комітет і Крайова Управа СУМ.

»Січ« тому, що на табір збирається молодь, яка на три тижні покидає дім і своє дотеперішнє окруження та добровільно погоджується жити спільним життям разом зі своїми товаришами й повинуватися таборовим приписам (як козаки на Січі) та змагати до осягнення спільного ідеалу — виховання в українському дусі, пізнання власної батьківщини, а для деяких — набуття високих прикмет виховника.

»Тарасова« тому, що в цьому ювілейному році вся наша праця в СУМ носить печать Великого Поета, як тематикою, так і духом. Т. Шевченко був великим виховником української нації і до нього, до його творів приходять на науку молоді його земляки »не в Україні сущі«. Приходять на науку, тому, що наш табір є менше відпочинковим, а більше ви-

ховним. Кожний учасник табору за три тижні мусить вислухати около 60 теоретичних лекцій, головно старше юнацтво від 12 років, бо для молодших можуть бути вийнятки.

Весело було на сумівському таборі. Щорана і щовечора лилася долинами сумівська молитва, падала команда: »Струнко! На прапор глянь!« і маєстатично підносився, або спокійно опускався сумівський прапор. Кожного дня інший денний наказ, кожного дня інше денне гасло — коротке, але змістовне; воно звучало різко в денному наказі, а відтак кілька слів пояснення коменданта. А після збірки така симпатична черга за кавою. І наскільки була вона смачніша від цієї що вдома, бо на неї треба було чекати своєї черги, бо ж життя на таборі вимагає порядку. І така сама черга за обідом після теоретичних лекцій, під час яких можна подвійно користати — опалюватися, або робити манікюрі і слухати.

А нічна варта? Хіба це не приємна робота? Підтабір »Моринці«, де примістилися юнаки лише 300 метрів від нашої »Кирилівки« і що коштує комусь із юнаків настрашити варту юначок? Оці вечірні варти, зоряне небо, легкий холодок, свіжа роса та сміхи по шатрах нагадують нам життя вояків УПА та карпатські ліси, які їх скривали перед ворогом. Особливо чарівним є в таборі ранок: спішне встання, рання руханка, скорий хід на молитву і перше »Гартуйсь!«

І ще одно зайняття є на таборі, головно тоді, коли треба »викрутитись« з лекції: іти до медсестри, бо заболіла голова, рука, нога, або ніс, чи горло. З нього користали передовсім старші юнаки.

Кожне наше шатро поміщало один рій, який мав свою емблему перед входом. »Калина«, »Дніпрові Хвилі«, »Січовики«, »Запорожці« — хто з вас одержить сьогодні прапор чистоти? Цей, хто цілий день держав порядок, чи той, хто завважив, що комендант іде на перевірку й понатягав гарно ліжка в останній хвилині? Але спритність належить до прикмет сумівця і її треба практикувати.

Хочете знати наші зайняття в таборі? Їх є три роди: рано три години лекцій, по полудні дві години співу і танців та дві години забав і спорту. А ввечері — поодинокі проби сольоспіву, рецитування віршів, а деколи товариські забави, висвітлення діяпроглядок.

В половині табору, коли вже всі добре себе пізнали (а були в нас юначки і юнаки з Франції та Норвегії), відбулася сумівська ватра — перша частина поважна, присвячена Шевченкові, а друга жартівлива, що представляла таборові будні: скільки юначки їдять, та як юнаки гоняться, й інші дотепи.

При горіючому багатті посідало юнацтво. Сипалися жарти, гомоніла пісня, неслися високо червоні іскорки, снувалися спомини про сумівські табори в Америці, Канаді, Англії, Німеччині, Франції, в яких також гартується українська дітвора і приготовляє себе до великих життєвих завдань. Наші думки линули також в Україну, звідки вийшли наші батьки й де страшний ворог навіть молитися по-своєму забороняє.

Але ватра минула. Залишилися гарні спомини... і прий-

шли звичайні дні із зайняттями й підготовка до сумівських іспитів. Ви думаєте, що наші іспити це жарти? А ну почисліть питання всіх чотирьох виховників: їх 156. А щоб здати на впорядника, потрібно мати дуже добрий, або добрий вислід, достаточний не вистачає. А все ж таки хочеться здати на якийсь ступінь, щоб одержати відзнаку.

Три тижні скоро минули. В передостанній день іспити; від рана до вечора працюють три комісії і тримають по 15 хвилин і більше... Більшість іспити здали, головно ті, що добре знають українську мову й ходять до школи українознавства. Останній день в таборі перед закінченням це підготовка до сумівського свята: розподіл одностроїв, пришивання відзнак, прибирання трибуни, роблення порядків, останні проби перед завтрішнім виступом на святочному закінченні...

Короткі три тижні, а скільки переживань, скільки враж'нь, скільки гарних діл... Три тижні... Їх можна використати, або змарнувати...

У СУМІВСЬКОМУ ТАБОРІ НА »ВЕСЕЛІЦІ«

При в'їзді до табору на »Веселці« ви мусите зупинитися перед дерев'яним містком, покладеним через струмок, що пробігає із вибетонованого басейну дном висохлого, заросłого вже бур'янами ставища. Перед годиною 10-ою вранці вас не задержить стійка, але ланцюгова перегорода на мості. Стійкова будка біля моста — порожня, тож преспокійно знімаємо ланцюг і безтурнотно в'їздимо до табору. Зупиняємося перед адміністраційним будинком, де приміщується команда табору.

Тут »ні живої душі«. Наш приїзд до табору був би зовсім неспостережним, коли б перед брамою були не зустріли в повному однострою п-у Марійку Стебельську. Ми думали, що вона на стійці, але в розмові виявилося, що жде на пошту, яку в цій порі привозять до табору.

*

Нашу увагу прикував до себе портрет великого Кобзаря, вміло, з тонким мистецьким відчуттям виготовлений з камінчиків руками юнацтва. Тут — на центральному місці, як входиться з головної дороги до будинку команди і на таборову площу, щороку таборуюча молодь виготовляє емблему, чи радше провідне гасло, під яким відбуваються не лише табори, але й проходить уся виховна праця в рядах СУМ. У 1962 р. сумівська молодь вивчала героїчну добу Української Повстанської Армії, а в 1963 р. знайомилася з проблематикою АБН, готуючись до конкретної допомоги рідній батьківщині — Україні шляхом розбудови світового антибольшевицького фронту, що під гаслом »Свобода народам і людині« рубом ставить вимогу ліквідації московсько-большевицького колоніялізму.

Цього року на таборах домінує шевченківська тематика.

Відпочинок серед чудової природи на своїх оселях молодь проводить з думкою про гідне вшанування великого Співця і Пророка України, Тараса Шевченка, у 150-річчя з дня його народження.

Стоїмо перед чудовим твором юнацьких рук. У камінчиках, що складаються на портрет Шевченка, передана палка юнацька любов до великого Кобзаря України. З них проміниє тверда, невгнута віра, що »стане Україна«. На службу й оборону готуються стати нові покоління народу.

*

З табору, що приміщується у паланках під лісом за спортовою площею і за потоком, надходить таборовий писар — п-а О. Лейнека. Заходимо з нею до канцелярії команди, щоб одержати потрібні інформації про табір.

Цього тижня почалася друга тура таборування сумівської молоді на »Веселці«. Загальний стан — 279 осіб, у тому — 133 хлопці і 146 дівчат. Вони творять свої окремі підтабори. Юнаки приміщуються у паланках під лісом за спортовою площею, юначки — за потоком.

Майже стільки само молоді було в попередньому таборі, комендантом якого був мґр Т. Волошин. У цьому році виховною системою СУМ охоплено в час літніх відпочинкових таборувань на »Веселці« понад 500 юнаків і юначок. Тут відбудеться ще окремий вишкільний табір від 16 серпня до 4 вересня, щоб вишколити кадри виховників СУМ. Як видно, »Ве-

Сумівський пікнік в таборі »Веселка« біля Торонта в день »Свята Весни«. В центрі Г. Ощипко, генер. секретар СУМ, ліворуч — В. Окіпнюк, булавний Відділу Ю. СУМ в Торонто, крайній справа — І. Кузів, секретар КУ СУМ.

Юнацтво м. Торонто (Канада) на »Святі Весни« в оселі »Веселка« (7.6. 1964 р.).

селка« виконує дуже важливу роботу у підготовці кадрів нашої надійної зміни.

*

Кожного відвідувача табору приємно вражає взірцевий лад і порядок. Під проводом і постійною опікою досвідчених виховників юнацтво заправляється до самостійного життя у громаді, де панує суворий лад і дисципліна, але не механічно накинені, а встановлені самою молоддю. Табори являються твердою школою юнацького гарту й заправою до громадського життя. Цього не дадуть ні школа, ні батьківський дім, хоч би як взірцево ведені.

Вітаємося з комендантом табору — відомим директором Кредитової Кооперативи »Будучність«, Василем Куцим. Він саме закінчив свою, так би мовити, ранішню інспекцію табору. Він сам мусить доглянути, провірити як діє система таборового життя, починаючи від вставання о год. 7.30 рано. Тепер юнацтво готується до спортових вправ, що їх веде С. Гумінілович, і комендант має час, щоб зайти до канцелярії переглянути пошту. Він знайомить нас з командою і виховною працею в таборі.

Команда працює у такому складі: В. Куций — комендант, І. Бонк — заст. коменданта, О. Дейнека — писар С. Гумінілович — адміністративно-спортовий референт, Ю. Шимко — головний виховник, Г. Мордованець — головна виховниця, С. Лейбюк — бунчужний, Г. Крушельницький — обозний хлоп'ячого підтабору, С. Волощак — заступник обозного, І. Бойківська — обозна д'вочого підтабору, О. Романенчук — заступниця обозної. А. Пшик — медсестра. Кухня

працює під проводом п-і А. Пендзей.

*

У Цьому році »Веселка« збагатилася 4-ма новими паланками. Одну повністю збудував Гамільтонський Осередок СУМ, інші уфундували: Осередок СУМ з Ошави, Осередок СУМ з Ст. Кетеринс, щиро відданий приятель сумівської молоді, п. Василь Бицик, і, за ініціятивою В. Бицика, Осередки СУМ з Престону, Ґвелфу, Кіченер і Брентфорду. Завдяки цій жертовності українського громадянства могло значно збільшитися в цьому році число учасників сумівських таборів на »Веселці«.

Оглядаючи паланки, відразу бачите чистоту й порядок. Про це пильно дбають не лише дижурні, але всі жителі паланок, змагаючись за вирізнення окремим прапорцем.

Швидко проходить час на визначених у денному порядку зайнятях. Молодь не втрачає ні хвилини на безділля. Гутірки на виховні теми чергуються із спортивними вправами й іграми, працею у мистецькій робітні під керуванням п. Малиновського, купелями в басейні, співами і прогульками в терені. Навіть дозвілля юнацтво проводить під наглядом виховників.

В. С. О. М.

(»Гомін України«.)

ВІСТІ ІЗ »ТАРАСІВКИ«

(Нова оселя СУМ в Англії)

Кусочок України — цей наш табір. Найбільше український є розлогий ліс, — правдивий праліс із тристалітніми деревами, дубами, берестами, кленами та яворами, — один міцніший від другого.

Червону калину тільки доведеться посадити на весні. Це справжній праліс, дорогі читачі. Ніяка імітація, ані парк. Трудно буде пояснити, як це сталося, що такий кусочок природи зберігся над долинами ріки Трент, для вжитку... української молоді.

Ліс над деброю і над довжезним, із кількома розгалуженнями, яром. Він кінчиться стрімкою стіною прірви із червоних скель, може 30 метрів висоти, із природними печерами знизу.

Ми назвали його »Холодний Яр«.

Справді Холодний Яр. Тут могло б вигідно приміститися кілька сотень повстанців.

Покищо, це терен для спортивних вправ, а зокрема для »гострого стріляння« із вітрівок.

Хто знає, що вийде із цього Холодного Яру?

Може справжній новий вогонь?

На майдані, на головній площі — 270 вибраного цвіту української молоді. Хлопці вже під 18-тку, висипається м'який волос вус. Вони вже думають.

А тут усе дише духом Тараса. Дивно.

Головний майдан так і називається площа Тараса Шевченка. Розміри імпонуючі. Ми такого ще не бачили. Тут табори хлопців і грище на футбол, скічня, і два грища для сітківки. Це тільки на початок. Місця буде на два футбольні грища. Вище — широка площа під розбудову із бараками й необмеженими можливостями. Таких площ чотири. Широкими терасами вони об-

нижуються аж до високих берегів Тренту. Ще нижче надбережні чагарники, серед яких пливе спокійний канал із непроходимими кущами й хащами по обох берегах. А на найнижчій терасі — »Чорне озеро« із довжезним рукавом, рівнобіжним до каналу. Воно глибоке, справді чорне, а на ньому маєстатично плавають три білі лебеді. Вони також наші. Дивлячись на цих лебедів на Чорному озері, я не годен не думати про музику Сібеліюса.

Далі — зелені площі берегів і сама ріка Трент. Пливе, широка й спокійна, але, як кажуть мені знавці, із бистрим подв'йним струменем. Пливе серед справжніх берегів і справжньої природи.

На стрімкому березі серед хащів і дерев примістилися три чарівні хатини. Найменшу із них назвав »Хатиною Сковороди«. Рано збудить вас сонце у вікнах. Видно тільки небо, ріку, зелені комиші, ліс і три булані коні, що пасуться над берегом. Вони прийдуть до вас самі й будуть домагатися пестощів й цукру. А над вами величаві крони дерев, що шумлять правдивим шумом українського лісу. Неймовірне. Треба побачити, щоб повірити.

На одній із середніх терас розложилася група старих і стилевих забудувань, де примістилася »Булава« нашої Січі й усі господарські будинки.

Такий наш табір. У ньому панує дух Шевченка.

Я наведу назви роїв:

Юнаки, або молоді козаки, як я їх називаю: гайдамаки, холодноярці, запорожці, бродянці, месники, тарасівці, мазепинці, орли.

Юначки називаються так: боярині, княжни, титарівни, київлянки, полтавки, чигиринки горлиці, мавки, русалки, верховинки, підгірянки, дніпровські хвилі, волинянки, чорнобривки.

Чи можна сумніватися, що тут панує дух Шевченка? Вертаю часто до Холодного Яру. Він має свою глибоку задуму.

Друг Володимир

СУМІВСЬКІ ТАБОРИ ОСЕЛІ В ЕЛЕНВІЛ

Я радісна й весела, бо оце вже третій раз підряд в'їжджаю до сумівського табору. А цього року перебула я на сумівській оселі аж два табори (по 3 тижні один табір): ім. Т. Шевченка і »Червона Калина« (присвячений Українським Січовим Стрільцям).

На цьогорічних таборах на сумівській оселі було понад 200 юначок і юнаків. Нас поділено на підтабори молодих юначок, старших юначок молодших юнак'в і старших юнаків. Я попала до молодших юначок, бо мені бракувало три місяці до закінчення 13 років.

Як радісно було дивитися, коли ми в першу неділю табурували, 5-го липня ц. р., станули в гарних виструнчених рядах, в нових одностроях на Богослуженні. Ми щиро молилися за наших батьків, що послали нас до табору, та рівночасно жаліли цих подруг, що мусіли залишитися на брудних вулицях Нью-Йорку, бо батьки не послали їх до табору.

Комендантом обох таборів був друг Євген Гановський, а членами команди Наталка Шалай, Христя Губицька, пані Волянюк, пані Футала, Василь Данчук, Любко Кормелюк і В. Николяк.

Кожний день у таборі був для мене великою приємністю. Ранця сурма »вставати« зривала нас з ліжка, ми вибігали на збірку й руханку. Сонце пестило наші голови, а роса на траві росила нам ноги, й ми радісно сміялися. Вже зодягнені, ставали ми до молитви, слухали денних наказів і зорганізовано йшли на снідання. Після сніданку — прятання кімнат (за найкраще попрятану кімнату є нагорода — прапорець чистоти, що його хоче здобути кожна кімната). Від 10-ої год. до 12-ої маршували ми відділами на гутірки. Як приємно

Юнацтво СУМА на святочному апелі в день здвигу 31.5. 1964 р. в оселі Енелвіл (ЗДА)

було зайти в глибокий ліс чи поляну, а виховниця розказувала нам про Україну, Тараса Шевченка чи про Січових Стрільців. Коли раз ми так заслухалися слів, як »Шевченко любив природу«, несподівано до нас прийшла велика сарна із двома малими сарнятами і дивилась на нас своїми великими очима. Це перший раз що я бачила живу сарну. Після кількох хвилин вона нас покинула.

По обіді й пообідній тиші у нас була найбільша радість: ми ішли купатись до нашого озера й ріки. Мені здається, що ніяка оселя не має такої гарної річки, як наша. Тато назвав її Черемошем. Вона така чиста, бистра, шумить, а біля неї високі гори, лише синє небо відбивається у воді. На воді наші батьки зробили нам водоспад, а з нечищеного лісу спорудили гарний гай, із лавочками та столами і назвали це місце

»Зелений гай ім. Т. Шевченка«. Там ми відбули свої гутірки.

Після підвечірку відбувалися спортові гри, дальше вечеря, по вечері дозвілля, а в год. 9,15 — молитва і вечірня трубка »на добраніч«, і ми засинали кріпким сном.

Під час таборування кожної неділі ми мали вечорами юнацькі забави, в непогідні дні — фільми та інші розваги.

На закінчення першого і другого таборів відбулися величні ватри. Високі полум'я піднімалися угору, освітлювали високий пам'ятник Героям, ми співали, деклямували, виступали з вільноручними вправами та скетчами. На першій ватрі був між нами присутній і промовляв до нас голова АБН п. Ярослав Стецько, а на другій ватрі був між нами, також промовляв до нас, голова ЗЧ ОУН, проф. С. Ленкавський. Він дуже любив слухати нашу сумівську пісню, коли ми співали:

»Хай ватра горить, не згоряє,
Хай високо полум'я б'є,
Усім ми для рідного краю,
Життя присвятили своє...«
Жаль було залишати таб'р.

Але, як Бог дасть мені здоров'я, я приїду до нього на другий рік. Тому й пісню ми уклали та на останній ватрі співали: »Прощай, таборе, ми вже завтра від'їжджаєм, і на рік тебе лишаєм«...!

Юначка **Леся Цебрій**

СУМІВСЬКИЙ КАЛЕЙДОСКОП

* Сумівський табір у Бельгії закінчився 2 серпня. В таборі взяло участь 130 дітей. Комендантом був О. Коваль, а головним виховником Г. Ощипко. На святочне закінчення приїхав Їх Ексцеленція Кир Іван Бучко з Риму, який відправив Архиерейську Службу Божу та взяв участь у концерті юнацтва.

* КУ Канади організувала від 16-го серпня до 4-го вересня вишкільний табір вищого ступеня для виховників, впорядників та вибраних дружинників. Табір відбудеться на оселі »Веселка« біля Актон.

* ГУ СУМАмерики вже більше року наполегливо працює, щоб завести новий однострій для свого юнацтва. Найгарнішим був період перед відкриттям пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінґтоні, де юнацтво СУМА дало доказ своєї сили. Понад 2.000 юних сумівців з усіх Осередків ЗДА та понад 500 з Канади з сотками прапорів маршували перед пам'ятником та вулицями Вашінґтону в день відкриття пам'ятника.

* Також КУ Австралії рішила зайнятися виготовленням однострої в для всіх Осередків, а Осередок Мельбурн має виготовити всі відзнаки. Це є підготовка до першого сумівського Здвигу, який відбудеться в час Великодніх Свят 1965 р.

* Третій з черги сумівський табір у Франції відбувся в днях від 2-го до 23-го серпня на посілості нашого громадянина п. В. Заклинського біля Ліону. Табір начисляв 70 дітей. Комендантом був д. В. Микула з Англії.

* 18 липня відбувся в Лестері з великим успіхом XVI-ий Крайовий Здвиг СУМ у Великій Британії. У святочній дефіляді взяло участь 960 членів юнацтва та біля 5.000 громадянства. На мистецькому пописі роздано багато нагород для першунів юнацької самодіяльности.

* Сумівський табір у Німеччині закінчився 10-го серпня. Учасників було біля 200. Головним виховником був С. Костюк, голова КУ, а комендантом Р. Дебрицький. Табір у Німеччині характеристичний тим, що він цілий під шатрами, включно з кухнею, канцелярією, умивальнями.

* Центральний провід товариства »Просвіта« в Аргентіні, при філіях якої існують Секції Української Молоді, прийняв для них виховну систему СУМ.

* В червні ц. р. д. Вол. Майковський, голова КУ Австралії, переїхав жити до Вінніпеґу, Канада. Обов'язки голови перебрав д. Ол. Чубатий. ЦУ СУМ щиро дякує д. В. Майковському за повнення відповідальних обов'язків та бажає всього добра на новому місці, а д. О. Чубатому гарних успіхів на новому пості.

* КУ Канади впровадила добрий звичай: при вписі до Ю. СУМ юнак чи юначка мусять передплатити журнал »Крилаті«. Ця вимога повинна прийнятися всюди.

* На сумівському таборі у Великій Британії »Юнацький Кіш« ч. 1, що цього року відбувався на закупленій оселі »Тарасівка«, юнацтво СУМ видало два числа своєї таборової газетки »Юнацький клич«, який появляється в час таборів уже від 6-ти років. Дотепер вийшло 17 чисел. Газетка добре схоплює життя на таборі в рисунках та карикатурах. Ґратулюємо юнацтву за ініціятиву.

* Щороку Осередок СУМА ім. Т. Чупринки в Нью-Йорку бере участь у параді льояльности на п'ятій евенью. Цього року юнацтво СУМА з Нью-Йорку, Відділ »Канів«, узяло участь у поході в нових одностроях. Разом з Пластом українська молодь творила велику маршуючу колону.

При Осередку СУМА в Нью-Йорку працюють різні гуртки: великий мішаний хор, капеля бандуристок, два танцювальні гуртки, театральний, спортові. При Осередку діє школа українознавства з 8-ми кляс та музична школа. Головою Осередку є К. Василик, а булавним юнацтва Г. Цебрій.

* 22-го і 23-го серпня на сумівській Оселі »Київ« коло Дітройту відбулася сумівська легкоатлетична олімпіяда для довколишніх Осередків із ЗДА й Канади. В програму входили: дефіляда змагунів і змагунок, біги, скоки, стусан кулею, відзначення першунів нагородами і грамотами, спільна вечеря та забава з танцями.

* Дівоча капеля бандуристок при Осередку СУМА ім. П. Орлика в Дітройті під мист. кер. Петра Потапенка наспівала другу платівку під назвою: »Нагадай, бандуро, співами«. Мистецьке оформлення окладинки Михайла Дмитренка, продукція фірми »Р.С.А. Віктор«. Ціна 5.00 дол. Замовлення приймає Управа Осередку і ГУ СУМА.

* Команда табору юначок СУМА »Червона Калина« видала таборовий журналик-однодневку такої самої назви. Табір відбувся на оселі в Барабу, Вісконсин, ЗДА.

* 5, 6 і 7 вересня на оселі СУМА в Еленвіл відбувся 13-тий Всеамериканський Здвиг СУМА, в якому взяли участь всі Осередки ЗДА. Здвиг пройшов дуже велично, в маніфестаційній частині взяли участь сотки юнацтва, в різних спортових конкуренціях і мистецьких пописах десятки гуртків.

Богдан БОРА

МОЛИТВА

Дай, Творче, сил до труду плідного
Невичерпних джерел наснаги,
Пали серця пожаром спраги
До подвигів для краю рідного.

Стопи зусилля в сталь гартовану,
Стократно помножи напругу,
Дай всім надію за подругу
І віру неущерблену, кована.

Як бур'яни з народу виполи
Вагання, сумніви, покору,
Щоб вільно він зростав угору,
Твердий, безстрашний проти віхоли.

На ницість нанеси погубіє,
На яничар пошли посуху,
Дай творчий гін борцеві духу
І сій між нами братолюбіє.

ПРЯДИВО НАДІЙ

Я з повісма туги й жалю
Золоті надії пряв.
Я гадав, що й ти за даллю
Теж прядеш над морем трав.

Та мою наївну звичку
Спів весільний перебив...
Золоту останню нитку
Не допряв я вже — спалив.

КИЇВ-ЛЬВІВ

(Продовження)

Львів — це велике місто в Західній Україні. За часів большевицької окупації України москалі перетворили Львів на адміністративний центр Львівської области. Місто розташоване у мальовничій місцевості на річці Полтві (приплив західнього Бугу). Львів зараз — великий вузол залізничних і автомобілевих шляхів. Має летовище. Мешканців до 500 тис.

Вперше про Львів згадується в Галицько-Волинському літописі. Час виникнення міста відноситься до 1256 року, на часи князювання Данила Романовича Галицького і названий за ім'ям його сина Лева. Незабаром Львів став головним містом Галицько-Волинського князівства. Завдяки зручному географічному розташуванню, Львів перетворився у поважний торговельний центр з розвинутим ремісничим виробництвом, і мав міцні зв'язки з іншими українськими князівствами. В 1340 році у Львів вдерлися польські окупанти — війська короля Казіміра III, але українське населення розгромило і прогнало їх. У 1349 році Львів, після тривалої боротьби, загарбала Польща. В 1356 році місто одержує маґдебурзьке право. Жорстокий соціяльний гніт і політичне безправ'я українського населення під Польщею викликали українську національно-визвольну боротьбу проти польського окупанта. В 15 столітті виникло Львівське братство, яке відіграло значну ролю у боротьбі західньоукраїнського населення проти польського панування, національно-українських і релігійних утисків.

Національні, економічні й культурні зв'язки Львова з Наддніпрянщиною набули великого розвитку в 16-17 ст. У Львові 1573-1583 рр. розгорнув свою діяльність першодрукар І. Федорів, який утік з Московщини, де його намагалися московські царі та православні ченці-москалі покарати на смерть за те, що він має зв'язки з нечистою силою і друкує »чортівським способом« книжки. Українське населення, не зважаючи на жорстокий утиск поляків, стояло багато вище за своїм культурним рівнем, ніж москалі. Тож перше друкарство книжок найбільше розквітло в Україні, зокрема на Західніх Землях.

Українці старовинного українського міста Львова ввесь час прагнули з'єднатися із Східньою Україною в одній Самостійній Соборній Українській Державі. В 1648 році, коли почалась національно-визвольна війна української нації проти польських загарбників, українське населення м. Львова приєдналося до війська полковника М. Кривоноса й узяло участь у здобутті 14-15 жовтня Високого замку — головної позиції Львова. Влітку 1655 року українські війська гетьмана Б. Хмельницького у війні проти поляків обложили місто. Згодом козацьке військо відійшло на схід. Українське населення міста брало активну

ТАЄМНИЦЯ МАРСА

(Закінчення)

Звідси слідує, що ґвинтові літаки могли б відбувати на Марсі полети і підніматися на більшу висоту, ніж на Землі.

Радіоспостереження Марса на довжині хвилі в 3 сантиметри при допомозі 15-метрового радіотелескопа показали, що середня температура планети дещо нижча 0 ст. Це вповні погоджується з даними радіометричних определень температури.

ПОЛЯРНІ ШАПКИ

Довкола північного і південного бігунів Марса є яскраві утвори — полярні шапки, розміри яких змінюються зі змінами сезонів. Зимою ці шапки більші, влітку ж мають мінімальні розміри, зникаючи інколи цілковито. Прикладно, наприкінці зими у відповідній півкулі полярна шапка займає простір до 10 мільйонів квадратових кілометрів, простягаючись до 50 ст. широти. В міру зменшення полярна шапка розпадається на окремі частини, які поступово зникають, і тільки поблизу південного бігуна вони залишаються дуже довгий час. Тут, очевидно, іній або паморозь затримуються на вершині плято або на схилах гір Мітчеля.

Бігун холоду на Марсі так само, як і на Землі, не збігається з бігуном Марса і є зміщений по відношенні до нього приблизно на 400 кілометрів.

Останні спостереження показують, що полярні шапки мають не голубуватий чи зеленуватий кольори, як твердить цілий ряд астрономів, а червонуватий. Це дає підставу вважати, що речовина, з якої складається полярна шапка, вкриває поверхню не суцільним шаром, лише окремими плямами, між якими видно червонуватого кольору суходіл. Калориметричні досліди виявляють, що полярні шапки складаються, правдоподібно, з двох поверхневих компонентів: — снігу, паморозі або інею і атмосферного — ту-

---

участь у боротьбі проти турецько-татарських загарбників.

У 1772 році Львів загарбала австрійська цісарська держава, і місто стало адміністративним центром утвореної австрійської провінції »Королівство Ґаліції і Льодомерії«. В березні 1848 році, коли в Австрії почалася революція, у Львові відбулося українське повстання проти австрійського панування.

У 1893 році у Львові створилося Наукове Товариство ім. Т. Шевченка.

З розвитком промисловости Львів став великим торговельним, культурним і промисловим центром Західніх Земель України. Хоч у його промисловості переважав польський капітал все ж таки українці також мали декілька промислових і торговельно-кредитових кооперативних закладів, які протиставилися капіталові загарбників.

А. М.

(Далі буде)

ману чи легких хмар. Іноді спостерігаються обидва компоненти, в другому випадку — один, а часом зникають обидва.

Що ж торкається грубости покрову полярних шапок, то вона не може перевищити кілька сантиметрів. Про це свідчить і значна швидкість зменшення розмірів полярних шапок у міру їх танення, досягаюча інколи ста кілометрів на добу. Звичайне танення, одначе, відбувається далеко повільнішими темпами, зі швидкістю від 10 до 20 кілометрів на добу.

ЩО ТАКЕ МАРСІЯНСЬКІ КАНАЛИ

В часі протиположення Марса в 1877 році італійський астроном Скіапареллі відкрив на ньому сітку вузьких темних смуг, перетинаючих у різних напрямках оранжово-червоні обшири плянети. Він назвав ці смуги каналами, при чому деякі з них часами здавалися йому подвійними. Сьогодні відкрито кілька сотень подібних каналів. Вони починаються завжди в морях, а не на суходолі, і сполучають великі темні плями — моря з меншими озерами. Канали завважено і в марсіянських морях, а там, де збігається їх кілька, спостерігаються темні плями — вузли.

Що являють собою ці канали? Одні думають, що це тріщини в корі плянети, інші вважають їх сукупністю багатьох деталів, неясно розрізнюваних. Деякі вбачають у них вологіші від інших місця, вздовж яких навесні і влітку з'являється певного роду рослинність.

Сьогодні, зміни, які спостерігаються в каналах посезонно, надзвичайно цікаві. Багато каналів можна бачити не завжди. Вони майже невидні в тій півкулі, де стоїть зима. Коли в будь-якій півкулі Марса починається весна, спочатку з'являються канали, прилягаючі безпосередньо до тануної шапки, потім розміщені в помірковаїим поясі і, нарешті, стають зримими канали рівникового пояса. Через півроку вони зникають, але зате в другій півкулі від полярної шапки до рівника починає поширюватися зустрічна хвиля потемніння каналів.

Можливо, що в міру того, як канали стають вологішими від танення полярних шапок, довкола них починається розвиток якоїсь рослинности, бо й саме темніння спостерігається не одразу після початку танення, а через 10-15 днів. Цікаво, що взимку, коли канали є незримі, оази представляються очам у вигляді маленьких, ледве помітних крапок, а влітку, особливо коли в них збігаються кілька каналів, вони помітно розстаються, збільшуючись у своїх розмірах. Чим же, як не появою рослинности можна пояснити такі цікаві зміни?

ПРОЯВИ ЖИТТЯ

Чи є якенебудь життя на Марсі? Сьогодні на це запитання треба відповідати стверджуюче. Останні фотометричні, поляриметричні, радіометричні та спектроскопічні дослідження, а також деякі інші спостереження підтверджують таке припущення.

Поперше, коли б моря Марса не були зайняті рослинністю, то жовтий пил марсіянських пустель швидко засипав би їх, і вони зрівнялися б кольором і яскравістю з материками. А оскільки цього нема, то слід уважати, що цей пил струшується верхніми частинами рослин і провалюється між ними.

Подруге, сезонні зміни кольору морів, каналів та оаз так само говорять на користь рос-

линного покриву. При допомозі багатьох спостережень весною і літом появляється зеленкувате забарвлення, яке переходить у брунатне пізньої осени і в сіре зимою.

Астроном Моунт-Паломарської обсерваторії В. М. Сінтон із допомогою 200-цалевого рефлектора досліджував інфрачервону область спектру Марса і знайшов у спектрі морів три смуги поглинення. Ці смуги, очевидно, належать органічним молекулам якоїсь марсіянської рослинности. Характерно, що саме в цих ділянках була помічена сезонна зміна забарвлена з переходом його на весні і влітку в зеленкувате. Все це разом узяте дає підставу рахувати, що наявність органічного життя на Марсі вже в достатній мірі доведена. Звичайно, що про якусь вищу рослинність і зв'язаний із нею тваринний світ не може бути й мови, але існування на Марсі нижчих форм життя, якихнебудь лишайників, примітивних водоростей чи бактерій не виключене.

Н. Б.

Замість фейлетону

ПРО ХАНА БАТИЯ

Читачі журналу »Авангард«, напазно знають, що горезвісна хрущовська реорганізація шкіл в Україні має головним завданням цілковито русифікувати підростаюче молоде покоління, перетворити його в єдиний »совєтський народ« з »рідною« московською мовою, аби тим самим українська нація поволі зникла з обличчя землі. Наближаючи школу до життя, Москва, крім знищення національної відрубности українського народу, також і жорстоко, безоглядно визискує українську шкільну молодь: діти з восьми років папрають ся на смітниках, щоб виконати московський плян »утильсировини«, з 12-ти років життя їх примушується працювати на ланах колгоспів, на тваринницьких фермах тощо. А в Одеській області, наприклад, обласне партначальство наказало всім школам, щоб учні взяли активну участь у виконанні державного пляну по заготівлі ясць, бо область його не виконує. Отже, виконуючи наказ »гори« в кожній школі, кожний учень повинен принести в школу і здати 5 ясць.

Який звироднілий вигляд має хрущовське наближення школи до життя та пов'язання шкільних наук з практичним життям, про це можемо прочитати на сторінках гумористичного журналу »ПЕРЕЦЬ«, ч. 3, лютий 1964 р. (Видавництво »Радянська Україна«, Київ).

Як відомо нам з підсовєтської практики, фейлетони на сторінках підсовєтських газет та журналів — це факти, які мали або мають місце в т. зв. »передовому соціялістичному суспільстві«.

Фейлетон під заголовком »Про хана Батия« написав Дмитро Вишневський, який подаємо тут дослівно.*

Почули якось ми, недавні студенти педінституту, а нині повноправні педагоги, що сам Грицько Трохимович — інспектор райвідділу наросвіти (райвно) — прибув до на-

шої школи і нахваляється ходити по уроках. Краєм вуха ми вже чули, що то таке »інспектор«, і добре наполохалися. Щоправда, були ми енергійні й багатообіцяючі (про це нам сказав на випуску директор), але все рівно почували себе немов перед зимовою сесією. Хто ж його знає, на чому можна посковзнутися? Тим більше, що педпроцес нині перебуває в стадії перебудови.

Але переляк — переляком, а діло — ділом. Потрібно було докласти максимум зусиль, щоб не осрамитись перед лицем начальства. Ми поспіхом повернули свої інститутські конспекти, але ні Жан-Жак Руссо, ні Ушинський нічого путнього порадити нам у даному випадку не змогли. Проте, ми все ж згадали, що найперше в педагогіці — це вміння застосувати індивідуальний підхід. А коли так, то, очевидно, потрібно застосувати індивідуальний підхід до самого перевіряючого. Бо, як говорили більш досвідчені товариші, скільки перевіряючих, стільки й методик. Одному конче подавай на початку уроку опитування, а інший за це ж тобі самому одиницю вліпить (в школах СССР оцінка знань по п'ятибальній системі. 5 — найліпша оцінка знань, а 1 — це найгірша. Вона означає, що учень нічого не знає). Один вимагає, щоб учні сиділи весь урок навитяжку і не писнули, а іншому подобається, коли учні демонструють бурхливу активність . . .

Благородну місію в галузі виявлення індивідуальних нахилів Грицька Трохимовича взяв на себе наш вчений фізик Кость Гейлюсаченко — нині поважний Кость Филимонович. Не встиг ще Грицько Трохимович розпакувати портфеля, як Кость Филимонович уже зробив розвідку.

Читачі, не будьте в боргу супроти журнала

» А В А Н Ґ А Р Д «

РОЗРАХОВУЙТЕСЯ СВОЄЧАСНО ЗА ОТРИМАНІ ПРИМІРНИКИ ЧЕРЕЗ НАШИХ ПРЕДСТАВНИКІВ!

— Хлопці, — гукнув він, — маю авторитетні дані!

— Ну, ну? — оточили ми свого рятівника.

— Чув я, — знизивши голос, відрапортував Кость Филимонович, — що для Грицька Трохимовича найпейше — це пов'язування програмного матеріялу з сучасністю (з сучасним життям в СССР). Розумієте? Зумієш пов'язати — спи собі спокійно, не зумієш . . .

— Ну, — з полегкістю зітхнув я, — це не так уже страшно. Навпаки, мені, як історику, сама доля посилає нагоду негайно прославитись. Щонайменше, в масштабі району. Десять років поспіль на всіх нарадах згадуватимуть, у президії садовитимуть. А там, дивись, ще й поділитись досвідом кудись запросять, книжечку загадають написати. А коли . . . Словом, хлопці, як для вас, то мої автографи без черги . . .

Окрилений такими райдужними мріями, заходився я до діла. Усе розписав на півтора зошита, малюнків різних навирізував з журналів, схем усяких додатково у сусідній школі позичив. Та й ще один сюрприз приготував . . .

Тож, коли настав страшний день, мені було зовсім не страшно. Сиджу в учительській, посміхаюсь сам про себе і на розклад уроків позираю, бо там саме Грицько Трохимович порається. Совав він пальцем зверху й донизу, совав і раптом тиць туди, куди мені на урок іти! А тут і дзвоник . . .

»Ну, поїхали!« — підбадьорив я себе знаменитим висловом знаменитого космонавта і, захопивши в оберемок увесь реквізит, попрямував у клас. Ззаду ж — ненько рідненька! — цілий екскорт: і інспектор, і директор, і обидва завучі й ще хтось.

Темою мого уроку, пам'ятаю, було »Нашестя хана Батия на стародавню Русь«. Обліпив я стіни класу усякою всячиною, а що залишилося — почепив на дошці і на столі розмістив. Щоб прискорити свій тріумф, вирішив я діяти енергійно і, головне, творчо. Видобув з портфеля чималу вищерблену залізяку (це й був сюрприз), підняв її над головою і урочисто промовив:

— А вгадайте, діти, що це таке?

Діти аж витягли шиї від цікавости!

— Це, — продовжав я, — уламок списа якогось вояка з Золотої Орди хана Батия! У музеї насилу випросив, щоб вам показати . . .

— Ой, Миколо Петровичу, як цікаво! — загукали в захваті учні. — Розкажіть, будь ласка, що то за »Золота Орда«?! Розкажіть про хана Батия!

Насилу втихомирив я дітей.

— Розкажу, розкажу! Слухайте тільки уважно . . .

Бачу, Грицько Трохимович пише, аж парта трясеться. »Пиши, думаю, пиши! Зараз ще й не так строчитимеш!«

Пустив я мого експоната по партах і тут же сипонув запитаннями.

— Діти, а з чого уламок зроблено?

Ліс рук: »З заліза!«

— А що таке »залізо«?

Ліс рук: »Метал«!

— Правильно! Молодці! А в наші часи що з металу роблять?

— Штанги! Ганжелі! Супутники! Трактори! Гвіздки!!.

— . . . і бігуді! — пропищала наша відмінниця, лікарева донька Неля Горлоніс.

— Що, що? — не второпав був я, але Неля авторитетно роз'яснила:

— Це такі залізячки з дірочками, що на них мама волосся проти ночі накручує . . .

— А-а-а . . . Ясно! Петю, що ти знаєш про . . . ну, хоч би, про трактор?

— Я знаю, — облизнувшись і шморгаючи носом, залопотів Петя, — що трактори бувають хетезе і четезе,** і що в них багато конячих сил, і що вони дуже торохтять, і що вони дуже смердять газами, і що вони зроблені з металу, і що той метал . . .

— . . . з металевого брухту! — хором ревнув клас, забувши про будь-які »оргмоменти«, — а той брухт теж роблять з металу, і ми його щороку збираємо, де що не так лежить. Бо соромно ж їхати на черепасі,*** і піонервожаті нас проробляють (лають).

— »Яка активність! Яка ефективність уроку!« — в думці похвалив я сам себе. — »Спробуй-но так вдало пов'язати якусь там дику орду з досягненнями сучасної техніки!«

— Вірно, мої любі, все вірно, — озвався я до дітей, роблячи узагальнення за всіма правилами методики, — видно, що ви цей матеріял зрозуміли і глибоко засвоїли.

А тепер перейдемо далі. Отже, користуючись металевими списами, вояки Залотої Орди хана Батия . . .

Але (ой, рознещасне оте »але«) пролунав дзвінок. Я миттю охолов, відчуваючи, що нічого більше не залишилося, як дати завдання додому. Я це й зробив, скоса позираючи на всіх численних опонентів.

О, жах! Директор дивився на мене, мов якийсь »боа констриктор« (отруйна гадюка), а обидва завучі немов по команді вхопились за голови та так і вклякли. Грицько ж Трохимович почав зловісно запихати до кишені автоматичну ручку (самописку). На його обличчі промайнула якась непевна посмішка.

. . . Передбачаючи, що прославитись, хоч не хоч, доведеться, я кілька днів ходив ні живий, ні мертвий. За мною чередою ходили наші хлопці. Видно, пронюхали щось бісові колеги, бо весь час канючили автографи.

А тоді була педрада. Можете уявити, що я пережив, коли дійшла черга до мене?! Ні, не можете, бо Грицько Трохимович, розбираючи уроки, мене . . . похвалив! З цього юного історика, — сказав Грицько Трохимович, — будуть люди. Правда, зараз всипати йому не завадило б, та вже так тому й бути — доведеться простити на перший раз. А взагалі непогано, непогано. Спритно пов'язує програмовий матеріял з сучасністю . . .

---

*) Татарський хан Батий (Бату, син Джучі) в 1239 році знищив Переяслав і Чернігів; 1240 року цілковито зруйнував Київ, загарбав Волинь і Галич і перейшов Карпати. Але був розтрощений, повернув з ордою над Волгу, де заснував Золоту Орду.

**) Трактори »хетезе« і »четезе«. ХТЗ — Харківський тракторний завод. ЧТЗ — Челябінський тракторний завод.

***) »Їхати на черепасі«. Коли піонерські загони збирають металеву брухту, то піонервожаті видають стінну газету, в якій малюється ракета, за нею літак, потім льокомотива, авто, кінь, віл, черепаха. Піонерзагін, який найбільше назбирав брухту і перевиконав завдання — »їде на ракеті«, а найгірший — »їде на черепасі«. Щоб виконати плян збирання брухту, піонери крадуть у хаті металевий посуд, руйнують на кладовищах залізні хрести, викручують залізні паркани, відкручують від машин різні деталі, знімають залізні колеса і т. ін. Директори підприємств навіть вже скаржилися до редакцій газет, що під час збирання брухту, треба на заводському подвір'ї чисельно збільшувати сторожу.

КОНКУРС НА ГИМН І МАРШ СУМ-у

Центральна Управа Спілки Української Молоді оголошує конкурс на

ГИМН І МАРШ СУМ-у

На конкурс можна прислати:

— **Слова на гимн,**
— **Слова на марш,**
— **Музику гимну і маршу на власні слова,**
— **Музику гимну і маршу на слова замовлені у поетів.**

Умови конкурсу:

1. **Слова гимну і маршу** мають мати молодечий характер та висловлювати призначення української молоді на чужині, її підготовку до життя з метою служити Богові і Україні. Зі слів повинна пробиватися ідея української держави та поняття одної Батьківщини — України. В гимні повинна бути підкреслена єдність української молоді на чужині для спільних завдань. Одна із стрічок повинна говорити про ідею СУМ-у (найкраще у приспіві) та молоде сумівське покоління на чужині, що має стати переємником героїчної спадщини СУМ-у. Можна вплести також сумівський привіт — »Честь України — Готов Боронити!«.
2. **Музика гимну і маршу** повинна бути пориваюча, взнесла, захоплююча, маестатична на гимн і бадьора на марш. Діяпазон композиції повинен бути в тонах доступних для молоді.
3. **Величина тексту** на гимн — принайменше три стрічки, а на марш — п'ять стрічок, без приспіву.

Жюрі конкурсу складається із видатних наших письменників, поетів і музик.

Центральна Управа СУМ-у призначила за найкращі твори три нагороди:

	І нагорода	**ІІ нагорода**	**ІІІ нагорода**
— Слова і музика разом	300 дол.	200 дол.	100 дол.
— Самі слова на гимн або марш	100 дол.	50 дол.	25 дол.

Внески на конкурс просимо присилати найпізніше до 31 березня 1965 року на адресу:

Ukrainian Youth Association
Central Committee
72, Bd Charlemagne, Bruxelles 4.
Belgium

ХВИЛИНА СПІЛЬНОЇ МОЛИТВИ

Уже від десяти років у дні 1-го листопада відбувається **Хвилина спільної молитви,** яка об'єднує **всіх українців,** розсіяних **по цілому світі.** Ініціятором молитви є Український Християнський Рух.

Молитва подумана так, щоб усі українці об'єдналися у ній **точно в тій самій хвилині.** Вибрана година відповідає якнайбільшій кількості наших земляків. Як кожного року вона відбудеться **1-го листопада о год. 20-ій середньоевропейського часу.**

Щоб усі могли молитися точно в тій самій хвилині, подаємо нижче години, які відповідають тому часові в інших місцевостях: Україна — 22-га година, Англія — 19-та год., Буенос Айрес та Ріо де Жанейро — 16-та год., Схід. ЗДА та Схід. Канада (Нью-Йорк, Монтреаль, Торонто) — 15-та год., Чікаґо — 14-та год., Вінніпеґ, Денвер, Мехіко — 13-та год., Льос Анджелес, Сан Франціско — 12-та год., Сх. Австралія (Сідней) — 6-та год. ранку наступного дня — 2 листопада.

Намірення молитви постійно те саме: **За переслідувану Церкву та за відродження християнської України.**

Центральна Управа СУМ закликає всі свої клітини, а зокрема Юнацтво, включитися в цю молитовну акцію, об'єднуючись духово в одну українську родину.

В РІЧНИЦЮ СМЕРТИ СУМІВЦІВ

В першу річницю трагічної смерти **Орисі Міська і Юрка Сороки,** в українській католицькій катедрі в Мельборні (Австралія) відправилася Служба Божа й Панахида за спокій їхніх душ. Відтак родина Покійних, друзі і юнацтво, відвідали їх могилу на цвинтарі Фавкнер в Мельборні.

Орися народилася 1.5. 1942 р., а Юрко 10.12. 1939 р., обоє в Західній Україні. Виховані на еміґрації на свідомих і добрих українських патріотів. В СУМ-і були активні й повні запалу до праці, тому втішалися любов'ю і пошаною серед своїх друзів.

Орися, спільно з своїм батьком інж. С. Міським, по переїзді з Мельборну до Канбери, організують там Осередок СУМ-у. Орися стає секретарем першої Управи Осередку та виховницею старших юначок.

Юрко — член Управи Осередку СУМ ім. гет. І. Мазепи в Мельборні, організатор і керівник сумівської оркестри, член сумівського драм-ґуртка »Заграва«, виховник роя »Запорожці« в Ньюпорті, добрий і всіми люблений юнак, як у СУМ-і так і серед українського громадянства. Орися і Юрко заповідалися на добрих і надійних провідників СУМ-у в Австралії.

В першу річницю смерти Орисі Міcько і Юрка Сороки — подруги і друзі відвідують їхню могилу на кладовищі.

В лютому 1963 р. заручуються з надією, що створять примірне українське супружжя. В тиждень по заручинах Юрко переїздить до Канбери на університетські студії. Там з місця включається в працю Осередку. Стає членом Управи, виховником старших юнаків, організує сумівську оркестру. Своєю активністю й запалом дає новий поштовх до творчої праці в Осередку. В Мельборні також стає любимцем українського громадянства.

12-го квітня Орися і Юрко приїздять до Мельборну, щоб узяти участь в посвяченні новозбудованої української католицької катедри та спільно з родиною Юрка відсвяткувати Великодні Свята. 16.4. 63 р. страшна вістка потрясла українською громадою. В поворотній дорозі до Канбери в автовій катастрофі **згинули Орися і Юрко.** І СУМ і українська спільнота понесли невиджалувану страту, бо в особах Орисі і Юрка стратили високоідейних та многонадійних членів нашої спільноти.

Величаві похорони відбулися в п'ятницю 19-го квітня. В похоронах узяли організовану участь СУМ і Пласт, та мимо того, що п'ятниця робочий день, покійних Орисю і Юрка супроводжали на вічний спочинок около 200 авт та понад 1.500 громадян. На новій могилі друзі Орисі і Юрка та приятелі родин Покійних зложили 135 вінків та багато китиць квітів.

Спіть спокійно, Дорогі Друзі, та будьте щасливі в обличчі Господа. Ви лишитеся незабутніми серед сумівської родини.

Сумівець

З ВЕСІЛЛЯ НА ВИХОВНІ ПОТРЕБИ СУМ

В травні ц. р. відбулося вінчання Михайла **Дуди** з панною Наталкою **Хомишин.** Молодих звінчав о. А. Бульс в місцевій церкві у Вамі, Бельгія. М. Дуда належить до прикладних сумівців свого Осередку, він довголітній активний діяч громадських організацій. Наталка Хомишин народилась в Югославії, де й проживала. На весіллі зібралася вся місцева громада, біля 100 ос'б. Присутні на весіллі зложили 2.800 б. фр., з чого половину призначили на Фонд Юнацтва СУМ, а половину на »Шлях перемоги«.

Крайова Управа СУМ у Бельгії складає всім жертводавцям щиру подяку, а молодій парі бажає б а г а т о щ а с т я, радости та многих літ і дальших успіхів у праці з українською молоддю. Щасти Боже!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ »АВАНҐАРДУ«

		річно 4 числа	одне число
ЗДА і Канада	—	2 дол.	0.50 дол.
В. Британія	—	12 шіл.	3 шіл.
Австралія	—	18 шіл.	4/6 шіл.
Німеччина	—	6 НМ	1.50 НМ
Бельгія	—	80 фр.	20 фр.
Франція	—	8 фр.	2 фр.
Австрія	—	40 шіл.	10 шіл.
Південна Америка	—	1.20 дол.	0.30 дол.

В інших країнах рівновартість американського доляра.
Передплату висилати банковими чеками на адресу:
UNION DE LA JEUNESSE UKRAINIENNE
Comité Central
72, Boulevard Charlemagne, Bruxelles 4, BELGIQUE.

Члени СУМ! В періодах між появою АВАНҐАРДУ, КРИЛАТИХ, ЗАПИСОК ВИХОВНИКА читайте ті українські газети, які відпускають місце для цілих сторінок, редаґованих членами СУМ, або обширно інформують про життя і діяльність СУМ!

Підтримуйте українську патріотичну пресу — пропаґатора наших ідей і лучника українців у розпорошенні!

Видання СУМ — це один із засобів виховання. Друковане слово приносить користь читачеві, сумівській організації та українській спільноті взагалі. Культурний рівень народу міряється тиражем друкованого слова. Друковане слово — це духова пожива.

Читайте і поширюйте видання Центральної Управи СУМ:

»АВАНҐАРД« — журнал для дійсного старшого членства.

»КРИЛАТІ« — журнал для сумівського юнацтва й молоді.

»ЗАПИСКИ ВИХОВНИКА« — практичний журнал для Вихованків Ю СУМ.

Своєчасне розчислення свідчить про Вашу обов'язковість і громадську виробленість.

З Друкарні
»Української Видавничої Спілки« в Лондоні

Printed by the "Ukrainian Publishers, Limited"
200, Liverpool Road, London, N.1.